

ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

Кафедра міжнародних відносин та журналістики

Рада молодих учених

**ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії
науки ім. Г. М. Доброва НАН України»**

Рада молодих учених

Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки»

**Комітет освіти, науки, молоді та спорту Громадської ради Київської
міської державної адміністрації**

**Комітет з питань суспільного розвитку та суспільно-владних
відносин при Міністерстві юстиції України**

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НАУКИ ХХІ СТОЛІТТЯ

**IV Всеукраїнська науково-практична
Інтернет-конференція
молодих учених та студентів**

м. Київ, Україна, 2 грудня 2024 р.

УДК 001.8

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК»
(протокол № 4 від 26 грудня 2024 р.)*

Рецензенти:

Соловійов В'ячеслав Павлович – доктор економічних наук, кандидат технічних наук, професор, головний науковий співробітник ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України»;

Момот Неля Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри міжнародних відносин та журналістики ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК».

Редакційна рада збірника: Ткач Д.І., д.політ.н., проф., Надзвичайний та Повноважний Посол – Голова ради; Момот Н.М., к.філол.н., доц.; Бут О.В., к.мист.; Васильєва О.В., к.е.н.; Петренко Н.С., к.е.н.; Мамчур В.А., д.е.н., с.н.с.; Столярчук Н.М., к.е.н., с.н.с.; Потабенко І.В.; Трофімчук К.В.

Міждисциплінарні дослідження науки XXI століття : матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції молодих учених та студентів, 2 грудня 2024 р. Київ: ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК». 2024. 100 с.
ISBN 978-966-170-097-9

Матеріали подаються в редакції авторів. Відповідальність за достовірність фактів, цитат, власних імен, географічних назв та інших відомостей несуть автори.

ISBN 978-966-170-097-9

- © ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», 2024
- © ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України», 2024
- © Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки», 2024
- © Комітет освіти, науки, молоді та спорту Громадської ради Київської міської державної адміністрації, 2024
- © Комітет з питань суспільного розвитку та суспільно-владних відносин при Міністерстві юстиції України, 2024
- © Автори, текст, 2024

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО	6
СЕКЦІЯ 1. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ	7
РАЛЧУК О. FINNISH EDUCATIONAL PRACTICES AND THEIR IMPLEMENTATION IN THE EDUCATIONAL SPACE OF UKRAINE	7
ВАСИЛЬЄВА О. В. ТЕХНОЛОГІЇ ПОДВІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ	10
ВИШИНСЬКА А. Ю. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИКЛИКИ ОРГАНІЧНОГО МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА	13
ВІНЦКОВСЬКИЙ С. А. АНАЛІЗ РИНКУ ЗАКУПІВЛІ МАШИННО-ТРАКТОРНОГО ПАРКУ В УМОВАХ ВІЙНИ	16
ГРИНЯВСЬКИЙ С. М. МОЖЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ SWOT-АНАЛІЗУ ЯК ЕФЕКТИВНОГО ІНСТРУМЕНТУ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	19
НЕЖИД Ю. С. ГІДНА ОПЛАТА ПРАЦІ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ	23
ПЕТРЕНКО Н. С. АСПЕКТИ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ У КОНТЕКСТІ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВОСТІ ТА БІЗНЕСУ	26
СИНГАЄВСЬКА Д. М. КРИЗА ЛІБЕРАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ	29
СОСНОВ О. С. НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗРОСТАЮЧОЇ ВІДДАЧІ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ	31
СТОЛЯРЧУК Н. М., КРИЛОВ М. М. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ В КОНТЕКСТІ ПОСТКОНФЛІКТНОГО ВІДНОВЛЕННЯ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ	34
ТКАЧ Д. К. ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В СВІТЛІ СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ: ЗМІНИ В СТРУКТУРІ СТРАХОВОГО РИНКУ, АДАПТАЦІЯ ДО НОВИХ РИЗИКІВ ТА УМОВ ДІЯЛЬНОСТІ	37
ТРОФІМЧУК К. В. РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В РОЗВИТКУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ	40

ФРОЛОВ А. Ю. ВПЛИВ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК РИНКУ ЗЕЛЕНИХ ОБЛІГАЦІЙ	42
СЕКЦІЯ 2. РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА	46
БАЛАБАН О. Г. МЕДІА ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНОМУ СПІВТОВАРИСТВІ: СТРАТЕГІЇ ТА ВИКЛИКИ	46
СТУКАЛІНА О. В. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ	50
ШИШКАРЬОВ К. Б. ЗАКОНОДАВСТВО ДЛЯ КОСМОДРОМІВ, КОМЕРЦІЙНИХ КОСМІЧНИХ РИНКІВ ТА КОСМІЧНОГО ТУРИЗМУ	54
СЕКЦІЯ 3. РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ	57
ВЕРГУН В. В. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РОБОТИ СУСПІЛЬНИХ МОВНИКІВ США ТА УКРАЇНИ: СТАНДАРТИ РОБОТИ, ВИСВІТЛЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ПОДІЙ	57
ГЕНЗЕЛЬ Д. О. ВПЛИВ ЗАХІДНИХ ЗМІ НА ВИСВІТЛЕННЯ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	60
ГРИЦЕНКО В. С., ВАСИЛЬЄВА О. В. КОНВЕРГЕНЦІЯ ЯК ТРЕНД РОЗВИТКУ МЕДІА-СЕРЕДОВИЩА	63
ЄВТУШЕНКО К. О. МІЖНАРОДНА ПРОПАГАНДА ЯК ВИКЛИК СУЧАСНОСТІ	65
ПАНТЮШЕНКО А. В. ДОСЛІДЖЕННЯ ПОДАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПОПУЛЯРНИХ МЕДІА В УКРАЇНІ ВІДПОВІДНО ДО ЕТИКИ ТА СТАНДАРТІВ ЖУРНАЛІСТИКИ	68
ПЕРЦЕВА В. А., САВЧУК А. П. РОЛЬ ІМІТОВАНОЇ ДІАЛОГІЗАЦІЇ У ПИСЬМОВОМУ РЕКЛАМНОМУ ТЕКСТІ	71
ПОНОМАРЬОВА Н. В. ПРОБЛЕМАТИКА ВИСВІТЛЕННЯ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ В СВІТОВІЙ ЖУРНАЛІСТИЦІ	74
САМОЙЛЕНКО М. А. ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ	78
ФІЛОНОВА А. О. НЕНАСИЛЬНИЦЬКЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ	82
СЕКЦІЯ 4. ФІЛОСОФСЬКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ	86

ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

**МОМОТ Н. М. Є. МАЛАНЮК ПРО КУЛЬТУРУ ЯК МЕНТАЛЬНУ
ОЗНАКУ РОЗРІЗНЕННЯ НАРОДІВ** 86

**ОРЛОВА Є. В. ФЕНОМЕН МЕМІВ: ВІД РОЗВАГИ ДО
ІНФОРМАЦІЙНОГО ВПЛИВУ** 90

**СЕКЦІЯ 5. РОЗВИТОК НАУКОВОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТІ** 93

**САВИЦЬКА А. Ю. МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ПРОБЛЕМИ
ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ
ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З СОЦІАЛЬНО ВИКЛЮЧЕНОЮ
МОЛОДДЮ** 93

**ШУРХАЛ Т. Ф. РОЗВИТОК SOFT SKILLS У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО
ВІКУ ЗАСОБАМИ КОНСТРУЮВАННЯ** 97

ЗАКЛЮЧНЕ СЛОВО 100

ВСТУПНЕ СЛОВО

Міждисциплінарні дослідження у сучасному освітньому просторі відіграють ключову роль у розумінні світу та процесів, що відбуваються у різних сферах знань. Вони спрямовані на поглиблення фундаментальних знань і на їх зближення з освітньою практикою. Такий підхід дозволяє інтегрувати знання та навички з різних дисциплін, створюючи умови для вирішення наукових і навчальних завдань комплексним способом.

Науково-практична співпраця, яка реалізується через дану конференцію, є важливим аспектом міждисциплінарних досліджень. Вона сприяє обміну думками щодо підходів до розв'язання актуальних проблем науки. Особливе значення має участь молодих науковців і здобувачів, адже їх ідеї, методи та знання можуть стати основою для впровадження інновацій у різних сферах. Використання міждисциплінарних зв'язків дозволяє розширювати горизонти наукових досліджень і освітніх практик.

Сучасна освітня стратегія України орієнтована на інтеграцію у європейський науковий простір через міждисциплінарний підхід. Це відкриває нові можливості для вирішення практичних питань, зокрема у контексті цифровізації, трансформації та модернізації освіти. Зміни, спричинені війною, спонукають до перегляду принципів глобальної взаємодії, що актуалізує переосмислення освітніх програм.

Метою даної конференції є обговорення та апробація методологічних підходів, які здатні відповісти на виклики сучасної науки й освіти. Ідеї молодих дослідників і здобувачів можуть бути корисними для фундаментальної науки та практичної освіти, особливо у процесі викладання дисциплін. У XXI столітті наука потребує інноваційних методів і підходів, що вимагає тісної взаємодії між різними сферами знань. Міждисциплінарні дослідження стають важливим інструментом для об'єднання наукових підходів, обміну досвідом і впровадження інноваційних методик.

*З побажаннями успішної роботи,
Оргкомітет конференції*

СЕКЦІЯ 1. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ

PALCHUK OLENA

Phd in economics,
University of Jyväskylä,
Jyväskylä, Finland,
opalchuk@gmail.com
<http://orcid.org/0000-0003-1188-7201>

FINNISH EDUCATIONAL PRACTICES AND THEIR IMPLEMENTATION IN THE EDUCATIONAL SPACE OF UKRAINE

Finnish education is globally renowned for its focus on student-centered learning, well-being, and innovative teaching methods. As Ukraine seeks to improve and modernize its educational system [1], adapting Finnish educational practices may be a viable option.

This article explores key Finnish practices, including personalized learning, emphasis on teacher training, student well-being, and integration of digital learning. We will also discuss the potential challenges and benefits of adapting these practices in the Ukrainian educational landscape.

The Finnish educational system is renowned for fostering an inclusive, balanced, and effective learning environment. Personalized and student-centered learning is a cornerstone of the Finnish model, providing flexible learning paths that cater to each student's abilities, needs, and interests. The Finnish curriculum emphasizes critical thinking, creativity, and collaboration over rote memorization. Teacher training in Finland is rigorous, with educators required to hold a master's degree and participate in continuous professional development, which ensures high standards of instruction and pedagogy. Finnish schools also prioritize the mental, emotional, and physical well-being of students, supporting this with small class sizes, school counselors, and a balanced curriculum that minimizes stress. Standardized testing is minimized in Finland, allowing teachers to focus on formative assessments that guide individualized support based on students' progress. Finally, digital learning tools are well-integrated

in Finnish classrooms, helping students build digital literacy and other skills essential for modern life.

Adapting Finnish educational practices offers numerous potential benefits for Ukraine. Personalized learning could enhance student engagement by allowing students to focus on subjects that align with their strengths and interests. Improved teacher training would elevate the teaching profession's status in Ukraine, attracting talented individuals and ensuring high-quality instruction. A focus on holistic development and well-being could improve academic performance, as students who feel happier and healthier are more likely to succeed. A curriculum that prioritizes critical thinking and digital literacy would also better prepare Ukrainian students for the global job market, equipping them with relevant skills for a rapidly evolving economy.

While the potential benefits are significant, Ukraine may face challenges in implementing Finnish educational practices. The Finnish model requires substantial investment in teacher training, student support services, and digital infrastructure, which may strain Ukraine's resources. Additionally, Finland's low-stress, student-centered approach to education differs from the high-stakes testing culture present in many educational systems, including Ukraine's, so shifting toward a more relaxed, flexible approach may require significant cultural adjustments. Access to technology could be another challenge, as reliable internet and digital tools are not universally available in Ukraine, particularly in rural and under-resourced areas. Finally, transitioning from standardized assessments to a more flexible curriculum might require extensive training and adjustments for teachers and administrators [2, p.200].

Despite these challenges, Ukraine could explore gradual ways to incorporate Finnish educational principles. Pilot programs and experimental schools could allow selected institutions to test personalized learning, well-being initiatives, and reduced standardized testing. Investing in teacher training programs that emphasize student-centered pedagogy, formative assessment, and digital literacy could improve the quality of education across Ukraine. Partnering with technology companies or nonprofits could help improve digital infrastructure and bring new learning resources

into Ukrainian classrooms. Additionally, introducing well-being programs, such as mindfulness activities and counseling, could foster a supportive environment within Ukrainian schools. Finally, cross-cultural exchanges between Finnish and Ukrainian educators could facilitate the sharing of best practices, providing Ukrainian teachers with valuable insights and training from Finnish experts.

In conclusion, integrating Finnish educational practices into the Ukrainian education system presents an exciting opportunity to enhance education quality and improve student outcomes. While challenges related to resources, cultural differences, and infrastructure are present, a gradual adoption of Finnish principles—such as student well-being, personalized learning, and teacher empowerment—could significantly benefit Ukrainian students and educators. By fostering a student-centered, holistic approach, Ukraine could create a more engaging, supportive, and effective educational environment, preparing students to thrive in a rapidly changing global landscape [3].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Пальчук О. Залучення іноземних студентів для повоєнного відновлення України. The 11th International scientific and practical conference “Modern generation: current problems, experience, development prospects” (November 12 – 15, 2024). Seville, Spain. International Science Group. 2024. 415 p.

2. Вокер Т. Як навчають у Фінляндії. Найкраща шкільна освіта / Пер. з англ. Н. Лаоської. - К.: Видавнича група КМ-БУКС, 2019. - 232 с.

3. Пальчук О. Погляд на поствоєнну освіту в Україні: виклики та перспективи. Науковий вісник міжнародної асоціації науковців. Серія: економіка, управління, безпека, технології. Том 2, No 4, 2023. - с. 57-72.

ВАСИЛЬЄВА О. В.

к.е.н., завідувач Центру інновацій та технологічного розвитку,
ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки
ім. Г. М. Доброва НАН України»,
доцент кафедри міжнародних відносин та журналістики,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»
м. Київ

lena_vovchenko@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0001-7502-5702>

ТЕХНОЛОГІЇ ПОДВІЙНОГО ПРИЗНАЧЕННЯ ДЛЯ СОЦІАЛЬНО- ЕКОНОМІЧНОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Технології подвійного призначення (ТПП) – це інновації, які можуть використовуватися як у військовій, так і в цивільній сферах. Їх універсальність сприяє ефективному використанню ресурсів для розв’язання критичних завдань у різних сферах. Війна суттєво підірвала інфраструктуру, економіку та соціальну стабільність країни. Необхідність швидкого відновлення критичних об’єктів та підтримки обороноздатності створює попит на ТПП. Україна потребує рішень, які дозволять одночасно відновлювати економіку, розвивати технологічний сектор і посилювати безпеку. ТПП стимулюють розвиток високотехнологічних галузей, створюючи нові робочі місця та розширюючи експортний потенціал. Використання ТПП сприяє: покращенню доступу до критичних послуг (медицина, енергопостачання, транспорт); підготовці кадрів із високим рівнем кваліфікації; підтримці соціальної стабільності у громадах, які постраждали від війни.

Використання ТПП дозволяє одночасно посилювати обороноздатність та створювати цивільну інфраструктуру. Інтеграція ТПП сприятиме оптимізації ресурсів, необхідних для відновлення країни. Основними пріоритетними напрямками розвитку ТПП в Україні є:

– енергетика: розвиток альтернативних джерел енергії, створення стійких енергомереж, які можуть функціонувати за умов надзвичайного стану. Україна активно розвиває відновлювальні джерела енергії (ВДЕ), зокрема, у 2020 р.

увійшла в ТОП-10 країн світу за темпами розвитку відновлюваної енергетики. У 2019 р. Україна піднялася до ТОП-8 країн світу за інвестиційною привабливістю для проєктів у сфері низьковуглецевої енергетики [1];

- інфраструктура та транспорт: модернізація транспортних систем із використанням дронів, автономних машин та інших технологій. Використання 3D-друку для виготовлення конструкцій, а також інноваційні матеріали для будівництва тимчасових або мобільних будівель можуть бути швидким та економічно ефективним рішенням;

- цифровізація: застосування інформаційних технологій для управління державними ресурсами, забезпечення кібербезпеки та створення «розумних міст». В Україні є великий потенціал для впровадження цифрових рішень у державне управління та соціальні послуги, наприклад, платформа «Дія», проєкт «Електронне здоров'я» (eHealth), система електронних державних закупівель Prozorro, низка платформ для дистанційного навчання («На урок», «EdEra», «Prometheus») і т.д.;

- охорона здоров'я: розробка мобільних медичних пунктів і технологій телемедицини. Уряд визначив збереження та зміцнення здоров'я громадян як ключовий аспект національних стратегій відновлення [2]. Ініціативи, які інтегрують наукові висновки в політику охорони здоров'я, можуть призвести до більш ефективних медичних послуг, які вирішать унікальні виклики, з якими стикнуться громадяни в післявоєнній Україні.

Використання ТПП дозволять Україні залучати міжнародні інвестиції та співпрацювати з іншими країнами, що також може призвести до технологічного обміну. Це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності країни на світовій арені, надаючи доступ до передових розробок та досвіду в різних галузях, що є важливим для економічного відновлення.

В умовах постійної загрози національній безпеці України, розвиток ТПП є важливим для посилення обороноздатності країни. Це дозволяє створювати сучасні військові технології, які можуть бути використані як у бойових діях, так і в мирних цілях, таких як забезпечення безпеки на цивільних об'єктах. ТПП є

ключовим інструментом для відновлення України після війни, оскільки вони дозволяють одночасно вирішувати задачі у сфері національної безпеки та соціально-економічного розвитку. Їх впровадження сприяє зростанню економіки, відновленню інфраструктури, створенню нових робочих місць та підвищенню конкурентоспроможності країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Сектор відновлювальної енергетики України до, під час та після війни.

URL : <https://razumkov.org.ua/statti/sector-vidnovlyuvanoyi-energetyky-ukrayiny-do-pid-chas-ta-pislya-viyny#:~:text=В%202021%20році%20частка%20електроенергії,3%25%20прийшлося%20на%20малу%20гідроенергетику.>

2. Система у сфері психічного здоров'я та психосоціальної підтримки.

URL : <https://howareu.com/storage/app/media/Posibnuki/2024-06-06%20ЦМ%20версія%202.0.pdf>

ВИШИНСЬКА А. Ю.
аспірантка 4 року навчання
за спеціальністю 071 Облік та оподаткування,
Вінницький національний аграрний університет,
м. Вінниця
bilokuralla@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0003-0469-4727>

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИКЛИКИ ОРГАНІЧНОГО МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА

Органічне молочне скотарство – це перспективний напрямок розвитку сільського господарства, який відповідає сучасним трендам на здорове харчування та збереження довкілля. Однак, цей сегмент виробництва стикається з низкою соціально-економічних викликів, які потребують уважного вивчення та вирішення.

Виклики, які постають перед органічним молочним скотарством представлено в табл. 1.

Для подолання вищезазначених викликів необхідно вжити комплексних заходів:

1. Розробка та реалізація державних програм, спрямованих на розвиток органічного молочного скотарства, включаючи фінансову підтримку, навчання фермерів, створення кооперативів тощо.

Таблиця 1

Соціально-економічні перешкоди на шляху до органічного молочного виробництва

№ п/п	Виклики	Характеристика
1.	Висока ціна	- фермерам необхідно переобладнати свої господарства, придбати органічні корми, отримати сертифікати відповідності та пройти тривалий перехідний період, протягом якого вони не можуть продавати продукцію як органічну
2.	Нижча продуктивність	- відмова від синтетичних добрив та пестицидів, що може знизити врожайність кормів і, відповідно, молочну продуктивність корів; пасовищне утримання, яке є обов'язковим для органічних господарств, також може призвести до зниження надоїв порівняно зі стійловим утриманням.

3.	Вищі витрати на виробництво	- вартість органічних кормів, як правило, вища за вартість традиційних; більша кількість ручної праці та більш ретельний контроль за виробничими процесами.
4.	Обмеженість ринків збуту	- невеликий розмір ринку та висока конкуренція з боку інших виробників ускладнюють збут органічної продукції, крім того, споживачі часто мають обмежену інформацію про переваги органічних продуктів та їхню вартість.
5.	Відсутність державної підтримки	- недостатнє фінансування програм підтримки органічного виробництва, відсутність чіткої політики в галузі органічного виробництва та бюрократичні бар'єри – все це створює невизначеність для фермерів і стримує розвиток органічного молочного скотарства.

2. Розроблення нових технологій та методів виробництва органічної продукції, які дозволять підвищити її якість і знизити собівартість.

3. Активна просвітницька робота серед споживачів щодо переваг органічної продукції, розширення каналів збуту та створення брендів органічної молочної продукції.

4. Вивчення досвіду інших країн у розвитку органічного молочного скотарства та встановлення міжнародних контактів для сприяння експорту органічної продукції.

Органічне молочне скотарство має великий потенціал для розвитку в Україні, але для цього необхідно вирішити ряд соціально-економічних проблем. Завдяки спільним зусиллям держави, фермерів, науковців та бізнесу можна створити сприятливі умови для розвитку цього перспективного напрямку сільського господарства.

Відповідно до ст. 14 Закону України № 2496-VIII «Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції», оператори органічного виробництва зобов'язані окрім відокремлення у часі та просторі виробництва і зберігання органічної і неорганічної продукції, у тому числі вести відокремлений облік такої продукції [1]. Це обумовлює необхідність формування окремих об'єктів обліку витрат неорганічного виробництва, виробництва перехідного періоду та органічного.

В процесі органічного виробництва продукції тваринництва законодавчо встановлені суворі заборони та обмеження у неорганічних кормах, хімічних

засобах захисту тварин, антибіотиках, гормональних препаратах, стимуляторах росту тварин [1].

Отже, існують суворі обмеження, які накладаються на сільськогосподарські підприємства, що виробляють органічну продукцію. Ці обмеження спрямовані на гарантування того, що продукція, яку ми споживаємо, дійсно є органічною, тобто виробленою без використання штучних добрив, пестицидів, гормонів та інших синтетичних речовин. Ключовими вимогами до обліку є [2]:

- відсутність ГМО;
- обмеження на харчові добавки;
- заборона хімічних речовин;
- відсутність іонізуючого випромінювання тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про основні принципи та вимоги до органічного виробництва, обігу та маркування органічної продукції [Електронний ресурс]: Закон України від 10.07.2018 р. № 2496-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/249619>.

2. Мороз Ю. Ю., Цаль-Цалко Ю. С. Облікове забезпечення господарської діяльності товаровиробників органічної продукції. URL: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/8415/1/Organik_2017_289297.pdf.

ВІНЦКОВСЬКИЙ С. А.

аспірант,

Інститут аграрної економіки НААН України,

м. Київ

vintskovskyi@gmail.com

<https://orcid.org/0009-0003-7210-0262>

АНАЛІЗ РИНКУ ЗАКУПІВЛІ МАШИННО-ТРАКТОРНОГО ПАРКУ В УМОВАХ ВІЙНИ

Однією з головних особливостей сучасного етапу розвитку економіки країни в умовах війни є подолання ряду негативних фінансово-економічних наслідків, обумовлених повномасштабним вторгненням, тимчасовою окупацією територій, регулярними атаками на певні регіони. Вищевказані чинники негативно позначаються на розвитку матеріально-технічної бази, в тому числі на закупівлі с.-г. техніки, оскільки значна частина потужностей з виробництва української сільгосптехніки знаходиться в прифронтових територіях та щоденно піддається ворожим атакам, і, таким чином, унеможливорює довгострокове планування щодо закупівель.

Значущим фактором є необхідність переорієнтування ринку закупівлі сільськогосподарської техніки та вантажних автомобілів, оскільки у довоєнні часи одним із основних країн постачальників були країна агресор, а також країни, що її підтримують.

За даними Державної служби статистики України[1] відмічено, що в довоєнний час доля закупівлі нової сільськогосподарської техніки за імпортом з РФ та РБ складала від 26,19% в категорії трактори до 40 кВт до 72,94% в категорії трактори від 40 до 60 кВт. На найбільш потужній категорії трактори понад 100кВт доля ринку була несуттєвою і складала 4,78%. Щодо категорій вантажних автомобілів вантажопідйомністю 5 т і менше частка ринку складала 22,45% , а для вантажних автомобілів вантажопідйомністю від 5 т до 20 т – 58.62%.

Вітчизняні виробники по даним Державної служби статистики України представлені лише в сегменті Трактори понад 100 кВт «ХТА», «ХТЗ» (7,22% від

загальної кількості придбаних тракторів даної категорії).

Реалізація вітчизняними виробниками інших категорій техніки настільки мала, що вони потрапили в розділ «Інші».

9 квітня 2022 р. була прийнята Постанова Кабінету Міністрів України №426 «Про застосування заборони ввезення товарів з Російської Федерації»[2]. До цього дня формальних заборон на торгівлю між Україною та Російською Федерацією та Білоруссю не було. Вищезгадана постанова Кабміну стосується лише заборони торгівлі з РФ, а РБ у цьому контексті не згадується. Проаналізувавши дані Державної митної служби України[3], можна дійти до висновку, що імпорт і експорт у цих напрямках не здійснюється з моменту вторгнення 24 лютого 2022 р.

З початком війни ринок закупівлі нових тракторів зазнав змін. За даними Державної митної служби України[3] передове місце в категорії потужності 37-75 кВт зайняли китайські аналоги, замінивши собою популярні раніше трактори Мінського тракторного заводу і зайнявши долю ринку у 39,4% у 2023 році. У категорії трактори з потужністю двигуна до 37 кВт частка китайських моделей сягнула 83,6%, а у сегменті 75-130 кВт – 34,3%. Натомість у категорії трактори з потужністю понад 130 кВт передують США, Німеччина та Франція, із частками 24,6%, 23,5% і 20,2% відповідно.

При цьому зміна основної країни-постачальника сільськогосподарської техніки не вплинула на стан обсягів постачання, що тяжіють в сторону зменшення. До прикладу у категорії трактори від 75кВт до 130 кВт обсяг імпорту скоротився з 4003 одиниць(\$134,4 млн) в довоєнному 2021 році до 1866 одиниць(\$68.5 млн) в 2022 році і навіть до 903 одиниць (\$42,6 млн) в 2023 році. Подібна ситуація спостерігається в усіх інших категоріях. Обсяги імпорту категорії трактори до 18кВт зменшилися в 3,94 рази (від 15876 од. в 2021р до 4028 од. в 2023р), категорії від 18 до 37кВт в 1,83 рази (від 3270 од. в 2021р до 1785 од. в 2023р), категорії більше 130кВт в 2,82 рази (від 2069 од. в 2021р до 733 од. в 2023р).

На сьогоднішній день рівень забезпечення товаровиробників технічними

засобами становить 45-50% від потреби, що призводить до порушення технологій виробничого процесу та витрати значних обсягів врожаю [4].

Отже, переорієнтування ринку закупівлі сільськогосподарської техніки та вантажних автомобілів відбулося дуже швидко, але актуальним залишається питання забезпечення запасними частинами тої великої частини техніки, що закуповувалась в РБ і РФ доволі тривалий час і ще не відпрацювала свій експлуатаційний термін. Результатом такого швидкого переорієнтування є зростання рівня залежності від імпортованої техніки і зменшення долі техніки вітчизняного виробництва. Також актуальним залишається питання тотальної нестачі наявної техніки в с./г. підприємствах і тенденції до зменшення імпорту кількості такої техніки.

Вирішення цих питань потребує системного підходу, гнучкої державної політики в області імпорту та інвестицій в с./г. сектор, державного фінансування вітчизняних машинобудівних підприємств, активного імплементації програм фінансового лізингу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державна служба статистики України. URL : https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/sg/pr_mt_res/arh_pr_mt_res_u.htm. (дата звернення 10.11.2024).

2. Офіційний портал Верховної Ради України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/426-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення 12.11.2024).

3. ВІ-система Державної митної служби України. URL : <https://bi.customs.gov.ua/uk/trade/>. (дата звернення 14.11.2024).

4. Лупенко Ю. О., Захарчук О. В. Матеріально технічне забезпечення сільського господарства України : уч. посібник. Київ. 2015. 141с.

ГРИНЯВСЬКИЙ С. М.
аспірант,
ННЦ «Інститут аграрної економіки»,
м. Київ
sergeyoac@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-2664-0802>

МОЖЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ SWOT-АНАЛІЗУ ЯК ЕФЕКТИВНОГО ІНСТРУМЕНТУ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Господарювання під час кризових умов військової агресії та постійних бойових дій нелегке випробування як для українського населення так і забезпечення діяльності вітчизняних підприємств. Важливим елементом управління яких є стратегічний управлінський облік, ефективна та раціональна організація якого під час війни здатна сприяти розвитку бізнесу на основі прийняття необхідних прогнозованих, майбутніх в виконанні, управлінських рішень.

Розуміння даних умов діяльності підприємств та його стратегії визначає необхідність переорієнтації управлінського обліку на умови воєнного часу, забезпечення осіб, що приймають управлінські рішення, інформацією, яка стає підставою для розроблення стратегії дій підприємства під час війни. Основна мета цієї підготовки полягає в тому, щоб фахівці служби бухгалтерського обліку набули практичних навичок у виконанні своїх функціональних обов'язків при роботі підприємства в надзвичайних умовах воєнних дій [1].

Одним з напрямків, який дозволяє підприємству забезпечити свою фінансову незалежність та можливість своєчасної реакції на наслідки дестабілізуючих впливів економічних і політичних процесів, з точки зору реалій військового часу, є стратегічне управління.

Стратегічне управління – це діяльність, що полягає у виборі дій для досягнення довгострокових цілей підприємства в постійно мінливих умовах зовнішнього середовища [2]. Об'єктом системи стратегічного управління є не лише внутрішній потенціал підприємства, а й система взаємозв'язків із

зовнішнім середовищем.

Стратегічне управління сільськогосподарськими підприємствами повинне формуватися з урахуванням змін умов ведення бізнесу і необхідністю врахування стану та динаміки зовнішнього середовища. Такі особливості функціонування бізнес-структур зумовлюють зростання потреби в належному інформаційному забезпеченні для планування, контролю і прийняття ефективних управлінських рішень як на мікро- так і на макрорівнях.

На нашу думку, облікове забезпечення стратегічного управління це напрям в рамках якого формується інституційне забезпечення інформацією для прийняття стратегічних управлінських рішень.

Інформаційне та аналітичне забезпечення процесу стратегічного управління підприємством в умовах воєнних дій забезпечується системою управлінського обліку, яка в даний час набуває нового змісту та функціональної значущості.

За допомогою інструментів стратегічного управлінського обліку проводиться відбір, аналіз та постійний моніторинг показників зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства. Облікова система повинна формувати для внутрішніх та зовнішніх користувачів певний масив необхідних показників, забезпечувати не тільки детальне вивчення фактів господарського життя підприємства, але і комплексну оцінку його розвитку.

Враховуючи завдання, що покладаються на облікову систему стратегічного управління підприємством, варто зосередити увагу на таких факторах, як достовірне відображення у звітності всіх складових господарської діяльності підприємства. Тому на основі стратегічного обліку та управління формується система стратегічного аналізу.

В умовах нестійкості зовнішнього динамічного оточення, невизначеності та ризику виникає проблема своєчасної адаптації підприємства до зовнішніх змін. Оскільки процес взаємодії підприємства із зовнішнім середовищем має перманентний характер, для забезпечення стійкого функціонування виникає необхідність передбачення його розвитку в довгостроковій перспективі. На

розв'язання цієї проблеми частково спрямований SWOT-аналіз.

Застосування методики SWOT-аналізу дає основу для оцінки ефективних сторін діяльності і можливостей коректування її слабких сторін, тобто визначає як зовнішні, так і внутрішні фактори. Це надасть можливість сформулювати дієві управлінські стратегічні ініціативи щодо подолання загроз діяльності і на цій основі забезпечити реалізацію стратегічних планів підприємств.

SWOT-аналіз виступає універсальним аналітичним інструментом, який може застосовуватися сільськогосподарськими підприємствами як для вибору стратегії розвитку, так і для ринкового аналізу прийняття стратегічних рішень та вивчення конкурентоспроможності.

Даний метод поєднання інформаційних потоків для аналізу дає змогу сформулювати модель прийняття стратегічних управлінських рішень що позначиться на всій системі управління підприємством. Є доступним, та економічно вигідним для більшості фахівців, що в свою чергу підвищить тільки їхні кваліфікаційні спроможності як спеціалістів в управлінському обліку підприємства. Тому упровадження в практику методики даного виду обліку буде сприяти досягненню стратегічних цілей і завдань розвитку підприємства, і слугуватиме перспективним напрямом досліджень з формування методичних основ щодо створення інституційного забезпечення стратегічного управління.

Результати проведеного дослідження свідчать про те, що одним з основних напрямів удосконалення обліково-інформаційного забезпечення стратегічного управління сільськогосподарським підприємством вбачаємо у використанні сучасних методів стратегічного аналізу таких як SWOT-аналіз. Це, в свою чергу, важливо для забезпечення вчасного коригування існуючого стратегічного управління підприємством, зміни конкурентних переваг та підвищення ефективності, шляхом представлення альтернативних варіантів дій на основі аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства та визначення слабких та сильних сторін і наданням можливостей майбутнього довгострокового розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Мошковська О. Місце і роль стратегічного управлінського обліку в обліковій практиці вітчизняних підприємств в умовах військових дій. Галицький економічний вісник. 2023. № 5 (84). URL : https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.05
2. Сопко В. В., Бенько М. М., Гончаренко О. М. Дисциплінарна матриця управлінської звітності: монографія /за заг. ред. В.В. Сопко, Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. С. 456.

НЕЖИД Ю. С.

доктор філософії (PhD) з менеджменту,
ННЦ «Інститут аграрної економіки»,
ТДВ «Інститут обліку і фінансів»,
м. Київ

nezhidjulia13@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-2807-0687>

ГІДНА ОПЛАТА ПРАЦІ ЯК КЛЮЧОВИЙ ЧИННИК РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ

Гідна оплата праці є потужними чинником, який впливає на тенденції та вектори розвитку зайнятості населення, його добробуту та визначає рівень соціально-економічної стабільності та ефективності розвитку будь-якої галузі економіки, зокрема й аграрного сектору.

Колектив авторів під керівництвом А. Колота визначає, що «одним з ключових принципів, що забезпечують функціонування та розвиток системи соціальної відповідальності в сфері зайнятості та на ринку праці, є особиста відповідальність кожного громадянина за власний добробут» [1, с. 150]. В контексті нашого дослідження, яке зосереджене на гідній оплаті праці як ключовому чиннику розвитку трудового потенціалу аграрного сектору, ця думка набуває особливого значення.

Дослідник В. Ярова акцентує увагу на важливості внутрішньої соціальної спрямованості підприємств аграрного сектора економіки, підкреслюючи, що однією з основних складових інвестицій в людський капітал є забезпечення гідної оплати праці. Це не тільки забезпечує належний рівень життя працівнику, але й сприяє добробуту його родини, що в свою чергу позитивно впливає на соціальну стабільність та мотивацію працівників [2].

З огляду на це, дослідження питання гідної оплати праці в аграрному секторі стає важливим кроком для визначення механізмів, які дозволяють забезпечити сталий розвиток трудового потенціалу, підвищити ефективність аграрного виробництва та створити умови для соціальної стабільності й розвитку

сільської місцевості.

Для оцінки зміни рівня заробітної плати в аграрному секторі проведено аналіз динаміки середньомісячної заробітної плати працівників різних галузей економіки України за період з 2010–2021 рр. Для усунення впливу інфляції та забезпечення коректності порівнянь заробітну плату було переведено в дол. США за курсом НБУ на кінець кожного року.

Таблиця

Динаміка середньомісячної заробітної плати штатних працівників в Україні за видами економічної діяльності у 2010–2021 рр.

Галузі	2010		2014		2018		2021	
	грн	доларів США	грн	доларів США	грн	доларів США	грн	доларів США
В середньому по економіці	2060,00	258,79	3143,00	199,30	7657,00	276,53	14014,00	513,52
Сільське, лісове та рибне господарство	1503,00	188,82	2601,00	164,93	6658,00	240,45	12287,00	450,24
Промисловість	2183,00	274,25	3386,00	214,71	8097,00	292,42	14920,00	546,72
Оптова та роздрібна торгівля	1367,00	171,73	2324,00	147,37	6030,00	217,77	13488,00	494,25
Транспорт та складське господарство	2434,00	305,78	3650,00	231,45	9060,00	327,19	13837,00	507,04
Фінансова та страхова діяльність	4444,00	558,29	6714,00	425,75	10848,00	391,77	23975,00	878,53
Інформація та телекомунікації	2586,00	324,87	4509,00	285,92	14824,00	535,36	25530,00	935,51
Державне управління й оборона	2573,00	323,24	3671,00	232,78	11930,00	430,84	19048,00	697,98
Освіта	1976,00	248,24	2852,00	180,85	7002,00	252,87	11817,00	433,02
Охорона здоров'я	1570,00	197,24	2384,00	151,17	5510,00	198,99	11616,00	425,65

Джерело: розраховано автором за даними [3], [4].

Згідно з даними таблиці можна зробити кілька висновків. По-перше, протягом одинадцяти років спостерігається зміна динаміки рівня заробітної плати як в цілому по економіці, так і в окремих галузях. Наприклад, середня місячна заробітна плата працівників сільського господарства у 2021 р. становила 450,2 дол. США, що на 41,8% більше порівняно з 2010 р. Водночас, варто зазначити, що рівень заробітної плати в аграрному секторі почав відновлюватися до рівня 2010 р. тільки з 2017 р.

По-друге, очевидною є диспропорція в рівнях заробітної плати між різними галузями. У 2021 р. заробітна плата в сільському господарстві значно

відставала від рівня заробітної плати в інших секторах економіки. Зокрема, вона була вдвічі нижчою за заробітну плату в галузях інформації та телекомунікацій, а також у фінансовому та страховому секторах.

У рамках проведеного дослідження можна стверджувати, що одним із основних механізмів забезпечення гідної оплати праці в аграрному секторі є ефективна державна політика в галузі регулювання аграрної зайнятості. Зокрема, необхідно розробити та впровадити комплексні цільові програми, які не тільки підвищать ефективність працевлаштування, а й забезпечать справедливі умови праці, стимулюючи залучення кваліфікованих кадрів до аграрних підприємств. Така політика повинна враховувати особливості аграрних підприємств, сприяючи сталому розвитку зайнятості, що, в свою чергу, стане основою для забезпечення гідної оплати праці та підвищення соціальної стабільності в галузі.

Отже, гідна оплата праці, як ключовий чинник розвитку трудового потенціалу аграрного сектору, визначає рівень мотивації працівників, сприяє їх професійному розвитку і є важливим інструментом для залучення інвестицій у людський капітал. Забезпечення гідної оплати праці є стимулом до підвищення соціальної відповідальності аграрних підприємств, що сприяє сталому розвитку аграрного сектору економіки та зміцненню соціальної стабільності в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Колот А., Грішнова О. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: монографія / ред. д-р екон. наук, проф. А. Колот. Київ: КНЕУ, 2012. 501 с.
2. Ярова В. Теоретико-методологічні підходи до вивчення соціальної відповідальності бізнесу. Вісник ХНАУ. 2013. № 5. С. 185–196. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/Vkhnau_ekon_2013_5_26.pdf (дата звернення: 20.11.2024).
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 20.11.2024).
4. Офіційний сайт Національного банку України. URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 20.11.2024).

ПЕТРЕНКО Н. С.

к.е.н., науковий співробітник,
ДУ «ІДНТПІН ім. Г.М. Доброва НАН України»,
м. Київ

zinchenko2014n@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-9781-5622>

АСПЕКТИ ВІТЧИЗНЯНОЇ ЦИФРОВІЗАЦІЇ У КОНТЕКСТІ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВОСТІ ТА БІЗНЕСУ

Цифровізація в Україні є ключовим фактором трансформації промисловості та бізнесу, що забезпечує їхню конкурентоспроможність у глобалізованій економіці. Швидкий розвиток цифрових технологій відкриває нові можливості для оптимізації виробничих процесів, підвищення ефективності управління, зниження витрат і створення інноваційних продуктів та послуг. Особливу актуальність ця тема набуває в умовах післявоєнної відбудови економіки, коли впровадження цифрових рішень може стати каталізатором відновлення та модернізації ключових секторів [1]. Водночас цифровізація сприяє інтеграції українських підприємств у міжнародні ланцюги постачання, розширенню експортного потенціалу та створенню сприятливого середовища для стартапів і малого бізнесу.

Цифрові технології виступають основою для інноваційного розвитку та оптимізації бізнес-процесів. Це особливо важливо для України, яка шукає способи зміцнити свою економіку, скоротити витрати і підвищити конкурентоспроможність на світовому ринку. В Україні прикладом успішного використання цифрових технологій для інноваційного розвитку є платформа Дія. Вона стала інструментом цифровізації державних послуг, який спростив взаємодію громадян і бізнесу з державою. За допомогою Дії підприємці можуть швидко реєструвати бізнес, подавати податкову звітність або отримувати необхідні дозволи. Наприклад, функція Дія.Бізнес надає інформаційно-консультаційні послуги для підприємців, а також допомагає стартувати бізнес завдяки інтеграції з різними державними й фінансовими установами [2]. Це не лише оптимізувало бюрократичні процеси, але й підвищило прозорість та

ефективність державних послуг, створивши сприятливі умови для розвитку бізнесу в цифрову епоху.

Але цифровізація вимагає від підприємств не тільки впровадження новітніх технологій, але й зміни організаційної культури, розвитку цифрових стратегій і покращення комунікаційних зв'язків. Це дозволяє створювати гнучкіші, ефективніші та інноваційніші бізнес-моделі. Важливими аспектами цифрової трансформації є автоматизація процесів, хмарні технології, аналітика великих даних, штучний інтелект та Інтернет-речей. Ці технології сприяють оптимізації бізнес-операцій, зниженню витрат і підвищенню продуктивності.

Одним із головних факторів розвитку цифровізації є високий рівень підготовки кадрів, що володіють відповідними цифровими навичками. Це вимагає створення умов для навчання та перепідготовки фахівців у галузі ІТ та цифрових технологій. Багато українських ІТ-компаній, таких як EPAM, SoftServe або Luxoft, мають власні освітні програми та академії. Вони пропонують курси з програмування, тестування, управління проектами та інших напрямів [3]. Успішні випускники часто отримують можливість працевлаштування в цих компаніях.

Зростання популярності цифрових послуг, криптовалют, блокчейну та хмарних технологій в банківському секторі створює нові можливості для покращення взаємодії з клієнтами та зниження витрат. Ці інновації також сприяють підвищенню прозорості і безпеки фінансових операцій. Також, в освіті відбуваються важливі зміни, включаючи перехід до онлайн-форм навчання, розвиток мотиваційних програм та доступ до навчальних матеріалів у реальному часі.

Зміни в суспільстві також є результатом цифровізації, зокрема в організації соціальних взаємодій, надання послуг та зміни принципів кооперації, де цифрові технології, як-от криптовалюти, відкрита інформація, а також штучний інтелект, стають все більш важливими. Незважаючи на позитивні зміни, залишається ряд проблем, таких як високі початкові витрати на впровадження цифрових технологій, відсутність єдиних стандартів, недостатній захист від кіберзагроз і

дефіцит кваліфікованих кадрів.

Цифровізація має стати важливою складовою розвитку України в усіх сферах її економіки. Це дозволяє підвищити ефективність бізнес-процесів, забезпечити зростання конкурентоспроможності, оптимізувати управлінські стратегії та прискорити економічний розвиток. Однак для цього необхідно вирішити проблеми з інфраструктурою, підготовкою кадрів і забезпеченням безпеки. Аналіз також дає зрозуміти, що для досягнення успіху в цифровій трансформації необхідно не тільки модернізувати технології, а й змінювати підходи до управління, взаємодії з клієнтами та партнерами, а також культуру в компаніях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Череп А. В., Сарбей Л. С. Цифровізація як інструмент відбудови економіки України в повоєнний період. Молодий вчений. № 12 (124). 2023. С. 184-188.
2. Державні послуги онлайн : офіційний веб-сайт. URL : <https://diia.gov.ua>
3. Грантові програми у DAN.IT від IT Generation. URL : <https://dan-it.com.ua/uk/it-generation/>

СИНГАЄВСЬКА Д. М.

студентка PhD,

НаУКМА, м. Київ

dsynhaievska@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-0951-9821>

КРИЗА ЛІБЕРАЛЬНОЇ ДЕМОКРАТІЇ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНИХ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ

Криза ліберальної демократії засвідчена абсентеїзмом, недовірою до інститутів та коливанням суспільного маятника у бік авторитарних альтернатив. Проте першочергово напруга ліберальної демократії починається з поєднання реєстрів лібералізму та демократії для утворення концептуальної рамки функціонування сучасних західних режимів. Демократія урівнює громадян окремо взятої держави у політичних правах, а лібералізм визначає межі аргументації індивіда як такого. Тобто поки демократичний режим відповідає на питання яким є джерело влади, то лібералізм обмежує повноваження представників цієї влади правами та свободами. Це протиборство масовості та індивідуальності результувало у трьох кризах, що закладають виродження ліберальної демократії.

Криза представництва. Джеймс Фішкін [2] підкреслює, що брак належного представництва сприяє поширенню відчуття "демократичного дефіциту". Дослідження Дж. Фішкіна демонструють, що відчуття громадянами відчуженості від демократичних процесів підвищує ризик прихильних настроїв на користь рухів, які обіцяють повернення "народної влади". Розгортання такого сценарію є викликом для ліберальної демократії, адже спричиняє загрозу з лівого та правого політичних полюсів, які інструменталізують відчуженість.

Криза участі. Роберт Патнем[3] висвітлює проблему занепаду соціального капіталу та зменшення політичної активності, що призводить до зниження рівня політичної участі. Згідно з Р. Патнемом, люди стають менш схильними брати участь у громадському житті та політичних процесах, що підриває демократичну

легітимність і обмежує ефективність громадянського суспільства як демократичної інституції.

Криза очікувань. Сучасна ліберальна демократія стикається зі зростаючими вимогами до своєї здатності прогнозувати та вирішувати довгострокові виклики. Громадяни очікують від держави, що вона зможе передбачати майбутні проблеми і розробляти рішення, спрямовані на благо наступних поколінь. Однак на практиці демократичні уряди опиняються у ситуації, де нагальні потреби (почасти заміщуючи індивідуальні права та свободи) поточного електорату витісняють важливість довгострокових рішень. Наприклад, користувачі соціальних пільг, споживаючи державні ресурси та послуговуючись делегованим представництвом, перекладають відповідальність за наслідки користування соціальною системою на наступні покоління. Відтак, «ми успадкували світ, яким не здатна керувати жодна з наявних політичних категорій»[1].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Charbonnier P. Affluence and freedom: An environmental history of political ideas. Translated by Andrew Brown Cambridge, Polity Press. 2021. 328 p.
2. Fishkin J. When the People Speak: Deliberative Democracy and Public Consultation. London: Oxford University Press. 2011. 254 p
3. Putnam R. Bowling Alone. The Collapse and Revival of American Community. New York: Simon and Schuster. 2000. 541 p.

СОСНОВ О. С.
науковий співробітник,
ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу
та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України»,
м. Київ

Moro4270@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-4776-1806>

НЕМАТЕРІАЛЬНІ АКТИВИ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗРОСТАЮЧОЇ ВІДДАЧІ ЕКОНОМІКИ ЗНАНЬ

Економіка знань (knowledge economy) – це одна з головних складових сучасної економіки, в якій зосереджені достатньо специфічні економічні ресурси та інструменти, які використовуються для забезпечення суспільно-корисного виробництва, зберігання, розповсюдження та використання нової інформації, знань та технологій.

Велику частину ресурсів, які «працюють» в економіці знань, складають так звані нематеріальні активи (intangible assets). Як правило, до них відносять винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, торгові марки, об'єкти авторських прав, самі права на результати інтелектуальної діяльності, інформаційно-телекомунікаційні технології, програмне забезпечення, накопичену підприємствами і людьми інформацію, гудвіл, "ноу-хау" тощо. У більшості випадків нематеріальні активи можуть бути використані не лише їх творцями, а й іншими суб'єктами економічної діяльності, мають певну собівартість і ринкову ціну, можуть приносити прибуток як їх творцям або законним власникам, так й іншим особам, які не мали відношення до їх створення. Тому дослідження ролі та місця нематеріальних активів в сучасній економіці знань, а також пошук шляхів їх ефективного використання як власниками, так і людством у цілому є достатньо актуальними науковими завданнями.

На думку автора, одним з перспективних шляхів таких досліджень є виявлення і теоретичне дослідження певних «мультиплікативних економічних ефектів», які породжує все більш активне накопичення і використання тих або інших нематеріальних активів, оскільки саме ці ефекти обумовлюють «силу

впливу» нематеріальних активів на інші ресурси та інститути економіки знань, формують головні відмінності між «класичною» та сучасною економіками, зокрема, зміну дії певних економічних законів (більш детально з цими питаннями можна ознайомитись у [1-2]).

Вчені, які вивчають економічні механізми та шляхи впливу технологічних інновацій та інших нематеріальних активів на сучасну економіку, пропонують різноманітні дескриптивні та математичні моделі, які дозволяють дослідити окремі закономірності. Однак, вплив науки, технологій, нематеріальних активів на економіку потребує розгляду як єдине ціле, у взаємозв'язку та взаємозалежності факторів такого впливу, взявши за основу саме методологію дослідження «мультиплікативних економічних ефектів».

Наявність певних мультиплікативних ефектів в тих або інших економічних процесах була помічена ще класиками економічної науки. Зокрема такі відомі економісти, як Дж.М.Кейнс, А.Афталіон, Р.Харрод, Р.Хікс, Дж.Кларк, П.Самуельсон, І.Фішер, Р.Гудвін, Й.Шумпетер, М.Кондратьєв, Р.Солоу, В.Ростоу, М.Туган-Баранівський, певним чином розглядали такі ефекти.

Феномен економічної мультиплікації науково-технічного прогресу та нематеріальних активів також став предметом досліджень однієї з сучасних міждисциплінарних наук - наукознавства. Як було неодноразово доведено наукознавцями, зокрема, засновником української школи наукознавства Г.М. Добровим (див. [3-4]), першопричиною сталого економічного розвитку є саме безперервний та випереджаючий розвиток фундаментальної науки, результати якого – нові технології та ноу-хау, знаходять своє «економічне місце» через технологічні інновації. Тому саме нематеріальним активам та здійсненим на їх основі технологічним інноваціям властиві потужні мультиплікативні економічні ефекти, які роблять їх унікальним феноменом економіки знань.

Саме існуючий «технологічний горизонт», який спирається на останні наукові досягнення світового рівня, формує ті або інші методи виробництва, виробничі можливості, основні закономірності функціонування тієї або іншої економічної системи. Нематеріальні активи також впливають і на подальші

«зсуви» існуючого «технологічного горизонту», спрямовуючи його в тому або іншому напрямку. Зокрема, вони визначають напрями подальших фундаментальних і прикладних наукових досліджень, науково-дослідних і дослідно-конструкторських робіт.

Крім того, стратегічні можливості та прискорення подальшого розвитку національної інноваційної системи України безпосередньо залежать саме від ефективного використання унікальних національних нематеріальних активів (власниками яких є громадяни, приватний та державний сектори економіки України), оскільки лише «власні» наукові знання світового рівня та створені на їх основі сучасні технології можуть виступати рушійною силою сталого економічного розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Соловьев В.П., Соснов А.С. К вопросу влияния мультипликативных эффектов технологических инноваций на динамику экономического роста: роль исследований Н.Д. Кондратьева // Наука та наукознавство.- 2019.- №1(103).- С. 3-18.

2. Соснов О.С., Касімова Г.О. Деякі результати дослідження мультиплікативних ефектів інновацій в сучасній економіці // Матеріали XXV Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки в контексті інтеграції України в Європейський науково-інноваційний простір (1 грудня 2021 р.). – Київ. 2021. – С.101-105

3. Соловьев В.П., Соснов А.С. «Капутология» Г.М. Доброва как новый взгляд на парадигмальные социально-экономические последствия инновационно-технологического развития экономики // Наука та наукознавство.- 2019.- №2(104).- С. 17-30

4. Соснов А.С. Г.М. Добров о необходимости инновационного развития науки и экономики// Матеріали XXI науково-практичної конференції «Проблеми і перспективи інноваційного розвитку економіки» (м. Одеса, 12-15 вересня 2016 р.). Том I. Частина II. – Київ-Одеса, 2016, С. 106–110.

СТОЛЯРЧУК Н.М.

к.е.н., ст.н.с., провідний науковий співробітник,
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»,
м. Київ

stolyarchuk.iae@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0001-9775-093X>

КРИЛОВ М. М.

аспірант,
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»,
м. Київ

zemproekt2112@gmail.com

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ В КОНТЕКСТІ ПОСТКОНФЛІКТНОГО ВІДНОВЛЕННЯ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ

Соціально-економічні виклики в контексті постконфліктного відновлення сільських територій України є складними та багатограними. Вони охоплюють аспекти інфраструктури, соціальних відносин, економіки та екології, які потребують комплексного підходу та адаптації до потреб населення.

Інтеграція України у світову спільноту, доопрацювання стандартів, законів і механізмів управління до світових вимог, потребуватимуть від керівників комплексного управління суб'єктами господарювання в аграрній сфері. Інвестори, акціонери, покупці є особами, зацікавленими у отриманні повноцінної та об'єктивної інформації про можливості підприємства працювати на підвищення рівня прибутковості та виконання інших завдань. З цих причин в європейських державах було розроблено і запроваджено стандарти серії ISO 9000, ISO 14000, OHSAS 18000 з метою побудови та впровадження управлінських систем. У розвинених західних державах компанії працюють, використовуючи мінімум ці системи управління, що в результаті гарантує їх вихід на міжнародний ринок, реалізацію продукції за найвищими цінами [1].

Основні виклики в цій сфері:

Відбудова інфраструктури: У сільських районах зруйнована інфраструктура, зокрема дороги, школи, медичні установи, системи

водопостачання та електропостачання. Без забезпечення базової інфраструктури неможливо забезпечити нормальні умови для життя та розвитку економіки.

Соціальна адаптація та інтеграція: Люди, які пережили конфлікт, мають психологічні травми і потребують соціальної підтримки. Крім того, повернення вимушених переселенців та інтеграція нових жителів можуть спричинити соціальне напруження. Потрібні програми, спрямовані на соціальну адаптацію, психологічну допомогу та формування громадських зв'язків.

Відновлення економічної активності: Конфліктні дії призвели до зупинки виробництва та втрати робочих місць. Для відновлення економіки сільських територій необхідно стимулювати розвиток місцевого бізнесу, фермерства, кооперативів, надавати доступ до кредитних ресурсів та підтримку підприємництву.

Екологічні виклики: Через бойові дії постраждали великі території сільськогосподарських земель, забруднених мінами та іншими вибухонебезпечними предметами. Це обмежує можливості використання земельних ресурсів, а також потребує екологічної реабілітації та системи розмінування.

Розвиток людського капіталу: Багато кваліфікованих кадрів виїхали з сільських районів через конфлікт. Відновлення вимагає інвестування в освіту, професійну підготовку та створення умов для повернення молоді та кваліфікованих спеціалістів до сільських територій.

Доступ до медичних і соціальних послуг: Постконфліктні сільські райони часто мають обмежений доступ до медичних послуг та соціального забезпечення, що потребує залучення державних і міжнародних програм для покращення охорони здоров'я та соціальної підтримки.

Залучення інвестицій: Для реалізації програм відновлення необхідне залучення інвестицій як з державного бюджету, так і з міжнародних джерел. Це включає гранти, кредити та технічну допомогу для фінансування інфраструктурних проєктів та програм підтримки малого бізнесу.

Підтримка аграрного сектору: Сільське господарство є основою економіки

багатьох сільських регіонів України. Для відновлення аграрного сектору необхідні програми субсидування, розвиток логістичних ланцюгів, технічна підтримка фермерів, а також доступ до ринків збуту.

Розвиток громадських інституцій: Формування ефективних громадських інституцій, здатних забезпечити стабільний розвиток, прозоре управління та залучення громадян до вирішення місцевих проблем, є ключовим фактором для відновлення і довготривалого процвітання.

Постконфліктне відновлення потребує тісної співпраці між державними органами, місцевою владою, міжнародними партнерами та громадськістю для досягнення стійкого розвитку сільських територій, підвищення рівня життя населення та запобігання виникненню нових соціально-економічних проблем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Крочук, М., Krushelnytsky, M., & Stolyarchuk, N. (2020). Соціальна спрямованість в управлінні економічною ефективністю інвестицій. Європейський науковий журнал Економічних та Фінансових інновацій, 2(6), 121-131. DOI: <https://doi.org/10.32750/2020-0211>

ТКАЧ Д. К.
доктор філософії в галузі економіки, науковий співробітник
ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу
та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України»,
м. Київ

dtkach1994@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0009-1401-3324>

ТРАНСФОРМАЦІЯ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ В СВІТЛІ СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ: ЗМІНИ В СТРУКТУРІ СТРАХОВОГО РИНКУ, АДАПТАЦІЯ ДО НОВИХ РИЗИКІВ ТА УМОВ ДІЯЛЬНОСТІ

В умовах економічної нестабільності та військових дій в Україні особливої актуальності набуває трансформація страхового ринку, спрямована на адаптацію до нових ризиків та забезпечення стійкості фінансової системи. Страховий ринок відіграє ключову роль у захисті економічних інтересів громадян і бізнесу, сприяючи мінімізації негативних наслідків непередбачуваних подій.

Теоретичні та практичні аспекти розвитку страхового ринку досліджено у працях вітчизняних науковців. Зокрема, питання адаптації страхових компаній до нових економічних умов розглянуто у роботах Онишко С.В. та Боднар О.А. [1]. Водночас, враховуючи сучасні виклики, пов'язані з воєнним станом та економічною кризою, потребують поглибленого вивчення питання трансформації структури страхового ринку та його адаптації до нових ризиків.

Метою дослідження є визначення ключових змін у структурі страхового ринку України та напрямів адаптації до нових ризиків і умов діяльності.

Встановлено, що основними змінами в структурі страхового ринку України є:

1. Скорочення кількості страхових компаній: через економічні труднощі та військові дії спостерігається зменшення числа страхових компаній, що підвищує конкуренцію та концентрацію ринку [1].

2. Зміна пріоритетів страхових продуктів: зростає попит на страхування життя та здоров'я, тоді як інші види страхування можуть втрачати актуальність

[2].

3. Вихід іноземних компаній з ринку: деякі іноземні страховики залишають український ринок через підвищені ризики, що створює можливості для національних компаній зайняти їхні позиції [3].

Основними напрямками адаптації страхового ринку України до нових ризиків є:

1. Розробка нових страхових продуктів: страхові компанії впроваджують продукти, що враховують ризики, пов'язані з військовими діями та економічною нестабільністю [4].

2. Діджиталізація страхових послуг: активне впровадження цифрових технологій дозволяє оптимізувати процеси та підвищити доступність страхових послуг для клієнтів [1].

3. Підвищення вимог до платоспроможності: впровадження ризик-орієнтованого пруденційного нагляду та удосконалення вимог до платоспроможності страховиків сприяє стабільності ринку [2].

4. Співпраця з міжнародними організаціями: залучення міжнародного досвіду та співпраця з іноземними партнерами сприяють підвищенню стійкості страхового ринку [3].

5. Розвиток кіберстрахування: з огляду на зростання кіберзагроз, компанії пропонують поліси, що покривають ризики, пов'язані з кібератаками [4].

Для активізації трансформації страхового ринку України пропонується:

- Розробити та впровадити нові нормативно-правові акти, що регулюють діяльність страхових компаній в умовах воєнного стану та економічної кризи.

- Створити сприятливі умови для залучення інвестицій у страховий сектор, зокрема через податкові пільги та державні програми підтримки.

- Розвивати освітні програми для підготовки фахівців у сфері страхування, здатних працювати в умовах сучасних викликів.

- Стимулювати впровадження інноваційних технологій у діяльність страхових компаній для підвищення їх конкурентоспроможності.

Реалізація запропонованих заходів дозволить підвищити стійкість

страхового ринку України до сучасних економічних викликів та сприятиме його подальшому розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Онишко С.В., Боднар О.А. Трансформація страхового ринку України в умовах сучасних економічних викликів // Міжнародний науковий журнал "Інтернаука". Серія: "Економічні науки". – 2023. – №9. – С. 45-52.
2. Козоріз Г.Г. Пріоритетні напрями модернізації страхового ринку України в умовах глобалізації // Регіональна економіка. – 2013. – №1. – С. 26-33.
3. Шишпанова Н.О., Боднар О.А. Розвиток страхового ринку України в умовах трансформаційних змін // Modern Economics. – 2021. – №26. – С. 185-189.
4. Снідко Є.А., Мікуляк К.А. Insurtech як напрям розвитку страхування // Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти та молодих учених "Трансформація страхового ринку України в світлі сучасних економічних викликів". – Миколаїв: МНАУ, 2023. – С. 40-42.

ТРОФІМЧУК К. В.

аспірант,

ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г. М. Доброва НАН України»,

м. Київ

owners.here1@gmail.com

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В РОЗВИТКУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ

Соціальне підприємництво відіграє важливу роль у розвитку науково-технічного потенціалу, оскільки поєднує бізнес-модель з соціальними цілями. Соціальні підприємства часто орієнтовані на вирішення актуальних соціальних проблем, що спонукає їх до розробки нових технологій і рішень. Це може включати в себе екологічні технології, нові медичні рішення, або інноваційні освітні програми. Наприклад, Grameen Bank (Бангладеш) [1], заснований Мухаммадом Юнусом, який спеціалізується на мікрокредитуванні, що дозволяє малозабезпеченим людям, особливо жінкам, отримувати кредити для започаткування власного бізнесу. Це сприяє зменшенню бідності та підвищенню економічної незалежності. Компанія з виробництва одягу Patagonia (США) [2], яка активно підтримує екологічні ініціативи та соціальні проекти. Patagonia передає частину прибутку на захист навколишнього середовища та займається стійким виробництвом.

Соціальні підприємства можуть співпрацювати з університетами та науковими центрами, залучаючи науковців до практичних проектів. Це сприяє інтеграції теорії і практики, що дозволяє швидше впроваджувати нові знання у виробництво. Існують різноманітні форми співпраці між соціальними підприємствами і академічними установами, що сприяє розвитку інноваційних рішень для соціальних проблем. Наприклад, міжнародна організація Ashoka співпрацює з університетами для створення програм, що навчають студентів соціальному підприємництву. При цьому, допомагає університетам інтегрувати соціальне підприємництво в навчальні плани [3]. Eco-Entrepreneurship Program в Університеті Каліфорнії об'єднує студентів, які працюють над проектами в галузі сталого розвитку і екологічного підприємництва. Студенти мають можливість

співпрацювати з місцевими соціальними підприємствами для розробки рішень, спрямованих на вирішення екологічних проблем.

Соціальні підприємства можуть залучати інвестиції не лише для розвитку бізнесу, а й для фінансування досліджень і розробок. Це може бути через гранти (для реалізації проєктів, які мають позитивний соціальний вплив), краудфандинг (крім фінансування створює спільноту навколо проєкту) або партнерство з державними та приватними фондами [4]. Залучення інвестицій є критично важливим для росту та сталого розвитку соціальних підприємств, оскільки це дозволяє їм реалізовувати свої соціальні місії та розширювати свій вплив.

Крім вищезазначеного, соціальні підприємства часто створюють нові робочі місця, особливо в сферах, що вимагають спеціальних знань і навичок. Це підвищує загальний рівень освіти та професійної підготовки населення. Також, вони можуть сприяти популяризації наукових знань і технологій серед населення, підвищуючи загальний рівень обізнаності про важливість науки у повсякденному житті.

Таким чином, соціальне підприємництво може стати потужним інструментом для розвитку науково-технічного потенціалу, стимулюючи інновації, співпрацю та сталий розвиток в суспільстві. При цьому, не лише вирішуючи нагальні соціальні проблеми, але й сприяючи загальному економічному розвитку, роблячи його важливим елементом сучасної економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Grameen Bank : офіційний веб-сайт. URL : <https://grameenbank.org.bd>
2. Patagonia : офіційний веб-сайт. URL : <https://patagonia.com>
3. Ashoka : офіційний веб-сайт. URL : <https://www.ashoka.org>
4. Плиса В. Й., Цюпка А. В., Мунтян Б. В. Інструменти фінансування соціального підприємництва в Україні. Економіка та суспільство. Вип. 61. 2024. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-69>

ФРОЛОВ А. Ю.

к. н. з держ. упр., докторант кафедри економічної теорії,
Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана,
м. Київ

andriy.frolov@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-3972-0702>

ВПЛИВ НОВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ НА РОЗВИТОК РИНКУ ЗЕЛЕНИХ ОБЛІГАЦІЙ

В останні роки в світі швидко розвиваються кліматично-орієнтовані технології, і політики, спрямовані на їх підтримку в усіх секторах економіки. Залучається величезна кількість інструментів, що стимулюють будь-який сектор до дій, спрямованих на боротьбу, або адаптацію до кліматичних змін. І найбільша популярність серед цих інструментів припадає на зелені облигації.

Зелені облигації допомагають країнам залучати капітал в великих обсягах, що може підтримати їх перехід до стійкої та низьковуглецевої економіки. А оскільки «зелений» перехід – це вже не майбутнє, а сьогодення, країни все частіше використовують цей інструмент для залучення фінансування як на внутрішніх, так і зовнішніх ринках капіталу.

В світовому масштабі потреби у фінансуванні «зеленого» переходу значні. І хоч оцінки різняться, всі вони обчислюються в трильйонах доларів. Так, за прогнозами G20, впродовж наступних 15 років знадобляться інвестиції в розмірі 90 трлн дол США для досягнення цілей сталого розвитку та протидії змінам клімату. А за оцінками Міжнародного енергетичного агентства, 53 трлн дол США сукупного інвестування потребуватиме лише енергетична галузь до 2035 року [1]. І значна частина цього фінансування вкладатиметься в новітні зелені технології.

Зелені технології поширюють різні країни, і є наукові винаходи в багатьох секторах. Так, наприклад, група вчених з Південної Кореї розробила технологію, яка може суттєво підвищити ефективність сонячних панелей. Елемент, який винайшли вчені, може поглинати світло ближнього інфрачервоного спектра шляхом поєднання органічних фотонапівпровідників з перовскітними

матеріалами. Випробування гібридного пристрою підтвердили ефективність перетворення потужностей з 20,4% до 24,0% в порівнянні зі старою технологією. Цей винахід, на думку дослідників, дозволяє створити сонячні панелі нового покоління, які суттєво вплинуть на розвиток відновлювальної енергетики [3].

Новий метод підвищення ефективності сонячних панелей відкрила також група вчених з Китаю та США. Вчені запропонували використовувати терпіридин як засіб для захисту сонячних панелей від дефектів та пошкоджень. Нова технологія дозволяє батареям працювати довше та якісніше адже з часом матеріали для захисту сонячних модулів втрачають свою ефективність, що погіршує їх роботу. Результати експериментів показали, що сонячні батареї покращили ефективність роботи на 25%, і після тривалої роботи можуть зберігати до 90% своєї продуктивності. Дослідження довели, що матеріал можна використовувати у високих концентраціях і це не шкодить ефективності батарей [4].

Стартап Sun-ways зі Швейцарії винайшов інноваційне рішення, що дає можливість використовувати порожній простір на залізничних ділянках для встановлення фотоелектричної системи. Ця система спроектована так, що буде відсутній несприятливий вплив на залізничну інфраструктуру. Розробники гарантують, що ця система не порушуватиме рух поїздів і не заважатиме роботам по технічному обслуговуванню та огляду колій. За необхідності можна знімати панелі для технічного обслуговування, що сприятиме істотному зростанню виробництва сонячної енергії. Тестові сонячні модулі потужністю 18 кВт вже планують встановити в Невшателі між коліями уздовж 100-метрової ділянки залізниці. При чому, розробники передбачили можливості встановлення сонячних панелей як вручну, так і механічно. Зокрема, спеціалізована залізнична машина від виробника Scheuchzer SA дозволяє встановлювати до 1 тис м кв. сонячних модулів в день [2].

Розвиток новітніх технологій в секторі відновлювальної енергетики, революційні енергоощадні рішення, інноваційні екологічні проєкти можуть позитивно вплинути на ринок зелених облігацій вже в найближчому

майбутньому. По-перше, зелені технології викликають неабиякий інтерес у інвесторів. Тож зростання попиту на новітні технології стимулюватиме збільшення випусків зелених облігацій різними категоріями емітентів. По-друге, впровадження зелених технологій може зменшити ризики, пов'язані з інвестуванням в ці цінні папери. Це робить зелені облігації більш привабливими, у тому числі, і серед інституційних інвесторів, таких як пенсійні фонди та страхові компанії. По-третє, новітні технології можуть сприяти підвищенню ліквідності зелених облігацій в порівнянні з традиційними облігаціями через автоматизацію процесів випуску і торгівлі. Таким чином знижуються трансакційні витрати, підвищується прозорість та спрощуються процедури, що створює сприятливе середовище для розвитку ринку зелених облігацій. І насамкінець, багато міжнародних інституцій, донорських організацій, фондів підтримують розвиток нових технологій, а це посилюватиме наміри країн світу запроваджувати податкові пільги, субсидії та стимули для учасників ринку зелених облігацій. В умовах зростаючого попиту на новітні технології серед інвесторів це може збільшити кількість проєктів, які фінансуються через цей інструмент.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. KPMG. Зелені фінанси – поява нових «зелених» продуктів для фінансування декарбонізації. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/media/press-releases/2020/02/zeleni-finansy.html>
2. M.-H. Lee, M. S. Kim, Y. J. Lee, B. Kim, J.-H. Kim, C. Lee, J. Lee, D.-J. Kim, H. Ko, M. D. Ganji, K. Lee, W. Kim, J.-Y. Lee, Suppressing Hole Accumulation Through Sub-Nanometer Dipole Interfaces in Hybrid Perovskite/Organic Solar Cells for Boosting Near-Infrared Photon Harvesting. *Adv. Mater.* 2024, 2411015. <https://doi.org/10.1002/adma.202411015>
3. Науковці винайшли технологію, що підвищує ефективність сонячних панелей до 90%. URL: https://internetua.com/naukovci-vinaishli-tehnologiuua-sxo-pidvisxuye-efektivnist-sonyacsnih-panelei-do-90-#google_vignette
4. Interesting Engineering. Solar panel on railway track: Switzerland approves

removable PV plant on train line. URL:
<https://interestingengineering.com/energy/solar-panel-on-railway-track-switzerland>

СЕКЦІЯ 2. РОЗВИТОК МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА

БАЛАБАН О. Г.

здобувачка рівня вищої освіти «магістр», 2 курс,
освітньої програми «Міжнародна журналістика»,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»,
м. Київ
e-mail: BalabanOH@krok.edu.ua

МЕДІА ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНОМУ СПІВТОВАРИСТВІ: СТРАТЕГІЇ ТА ВИКЛИКИ

У сучасному глобалізованому світі політичні актори (держави, уряди, політичні інститути та окремі політики) дедалі частіше використовують інформаційно-комунікаційні засоби для формування свого іміджу. Розвиток інформаційних технологій, безмежне використання великих обсягів даних та інтенсивний обмін інформацією стирають кордони між країнами і народами.

За час незалежності Україна перестала бути лише об'єктом впливу та інтересів інших держав і стала рівноправним суб'єктом на міжнародній арені. Водночас сучасна геополітична ситуація залишається складною, як і для багатьох інших країн. Повномасштабне вторгнення росії у лютому 2022 року суттєво змінило сприйняття України у світі та прискорило інтеграційні процеси. Завдяки стійкому опору агресії та відданості загальноєвропейським цінностям країни-члени ЄС погодилися підтримати ініціативу щодо вступу України до Співтовариства. Після подання заявки на членство в ЄС Україна 23 червня 2022 року отримала статус кандидата.

У сучасному світі засоби масової інформації відіграють ключову роль у формуванні позитивного іміджу країни. Вони суттєво впливають на створення суспільних уявлень і думок. Імідж країни, який транслюється через медіа, формується під впливом політичних, економічних, соціальних і культурних подій та досягнень. Він визначає сприйняття країни та її громадян за кордоном і впливає на міжнародні відносини.

Сприяння позитивному іміджу через засоби масової інформації може

залучати інвестиції, стимулювати розвиток туризму та підвищувати міжнародний престиж. У той же час, негативний імідж здатний серйозно зашкодити репутації держави, що може призвести до несприятливих наслідків у її економічній та політичній сферах [1].

Завдяки сучасним технологіям та активній інформаційній діяльності впізнаваність України у світі досягла безпрецедентного рівня. Інтерес до української культури, історії та географії помітно зріс. Світ дізнався про талановитих українських спортсменів, науковців, митців та інших видатних особистостей, які зробили вагомий внесок у глобальну спадщину [2].

Підвищена обізнаність про Україну сприяла її сприйняттю як важливого гравця на міжнародній арені. Україна опинилася в центрі уваги світових лідерів, які висловлювали підтримку та солідарність із українським народом. Значну роль у цьому процесі відіграли активні дипломатичні зусилля, зокрема Офісу Президента, спрямовані на зміцнення міжнародних союзів та мобілізацію підтримки у протистоянні агресору.

З 2022 року Україна стала однією з головних тем у провідних світових медіа і досі залишається в центрі уваги. Поліпшення геополітичної ситуації, впровадження реформ та успіхи у культурній сфері сприяли зростанню інтересу до України, що знайшло відображення у численних публікаціях про неї в міжнародних засобах масової інформації. Наприклад:

‘The world will remember this war not through reportage but through art’: the creatives on Ukraine’s frontline [3].

Причиною цього сплеску інтересу стали низка подій, що відбулися в Україні за цей період. Найважливішою серед них стала ескалація війни, розв’язана росією на території України. Ця ситуація привернула увагу міжнародної спільноти, і багато закордонних ЗМІ активно висвітлювали події. Захоплення українських територій російськими військами, напруженість у регіоні та гуманітарна криза стали основними темами для журналістів і аналітиків по всьому світу. Наприклад:

Ukraine war briefing: more than 100 Ukrainians released in prisoner swap with

Russia [4].

Однак, головним викликом для іміджу України є гібридна війна та створення фейкових новин про Україну. Нещодавнє розслідування виявило, що фейкові новинні сайти, зареєстровані у Великій Британії, поширюють дезінформацію, спрямовану проти західних компаній, що працюють в Україні. Два сайти, londoninsider.co.uk та talk-finance.co.uk, які є частиною російської пропагандистської кампанії.

Загалом, медіа відіграють ключову роль у формуванні іміджу України на міжнародній арені, зокрема через позитивне висвітлення важливих подій та досягнень країни. В умовах сучасного глобалізованого світу, де інформаційні технології дозволяють швидко поширювати дані, медіа здатні впливати на сприйняття країни, її культури, економічного потенціалу та політичних цілей. Незважаючи на успіхи в міжнародному визнанні та підтримці, Україна стикається з численними викликами, серед яких особливе місце займають спроби маніпуляцій через фейкові новини та пропаганду, спрямовану на підірив довіри до держави та її партнерів. Використання медіа як інструменту гібридної війни є серйозною загрозою для формування об'єктивного іміджу країни на світовій арені.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Петров В. Імідж України у світовому інформаційному просторі: транснаціональний підхід. Український інформаційний простір. 4(7). 2019. С. 31-37.

2. Задорожний А. Імідж України у світовому інформаційному просторі: вплив факторів та напрями змін. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Міжнародні відносини. 82. 2019. С. 34-40.

3. The Guardian. The world will remember this war not through reportage but through art': the creatives on Ukraine's frontline. URL: <https://www.theguardian.com/culture/2024/oct/27/the-world-will-remember-this-war-not-through-reportage-but-through-art-the-creatives-on-ukraines-frontline>

4. The Guardian. Ukraine war briefing: more than 100 Ukrainians released in prisoner swap with Russia. URL: <https://www.theguardian.com/world/2024/sep/15/ukraine-war-briefing-more-than-100-ukrainians-released-in-prisoner-swap-with-russia>

СТУКАЛІНА О. В.
доктор філософії в галузі права, юрист,
м. Одеса,
olya_bojro1997@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-9206-3487>

МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Міжнародне співробітництво у сфері протидії торгівлі людьми має вирішальне значення через глобальний характер цього кримінального правопорушення. Торгівля людьми є суспільно небезпечним явищем, що загрожує мільйонам людей, переважно з уразливих груп населення, завдаючи їм глибоких фізичних, психологічних та соціальних травм. Торгівля людьми часто виходить за межі однієї країни, оскільки злочинні угруповання використовують міжнародні канали для вербування, транспортування та експлуатації жертв. Вона охоплює різноманітні форми експлуатації, зокрема сексуальну експлуатацію, примусову працю, втягнення у кримінально протиправну діяльність, примусове жебракування, рабство та насильницьке видалення органів. Серед інших форм – примусові шлюби, незаконне усиновлення і навіть продаж новонароджених для фінансової вигоди.

За останні роки масштаби злочинності у сфері торгівлі людьми продовжують збільшуватися. За даними ООН, кількість виявлених жертв торгівлі людьми зросла з приблизно 30 000 у 2008 році до майже 120 000 у 2019 році. Вплив пандемії COVID-19 призвів до тимчасового зниження кількості виявлених жертв через обмеження на подорожі, однак у 2022 році показники повернулися до докарантинного рівня [1]. Відповідно до останнього звіту Держдепартаменту США про торгівлю людьми (2024 року), у 2023 році було ідентифіковано 133 943 жертви, що є значним зростанням порівняно зі 115 324 у 2022 році. Кількість судових вироків також зросла до 7115 у 2023 році, однак існує відчутний розрив між кількістю жертв та успішними переслідуваннями правопорушників. У 2024 році зазначений звіт підкреслює потребу в посиленні

правових механізмів для ефективного переслідування торгівців людьми та подальше зміцнення міждержавного співробітництва [2].

У 2022 році світові показники торгівлі людьми вказували на те, що найбільша кількість жертв була зафіксована в Південній та Центральній Азії. Цей регіон мав приблизно 50 мільйонів осіб, які стали жертвами сучасного рабства, що охоплює примусову працю, сексуальну експлуатацію та інші форми експлуатації. Зокрема, Індія є країною з найбільшою загальною кількістю жертв сучасного рабства, значною мірою через свою велику кількість населення та високі рівні соціально-економічних нерівностей. Європа стала другим регіоном за кількістю виявлених жертв, що свідчить про необхідність посилення міжнародної співпраці для протидії цьому кримінальному правопорушенню [1]. Водночас, за рівнем поширеності сучасного рабства, тобто часткою людей, які постраждали в масштабах населення країни, найвищий показник має Північна Корея. Там контроль держави, обмеження свободи пересування та економічна вразливість роблять країну лідером за поширеністю примусової праці та інших форм сучасного рабства. Ці факти підкреслюють важливість глобальних зусиль щодо протидії торгівлі людьми та виявленні жертв, які часто залишаються невидимими через складнощі в ідентифікації та особливості національних умов.

Ситуація з торгівлею людьми в Україні залишається критичною. Збройний конфлікт та масові переміщення людей, зокрема жінок і дітей, підвищили ризики для вразливих груп, які можуть стати жертвами експлуатації. За офіційною статистичною інформацією Офісу Генерального прокурора України у період 2019 – жовтень 2024 року було зареєстровано 1138 випадків торгівлі людьми, тоді, як 726 особам було вручено повідомлення про підозру за фактом вчинення цього кримінального правопорушення. Так, у 2019 році було зафіксовано 320 випадків торгівлі людьми; у 2020 році – 206 випадків; у 2021 році – 232 випадки; у 2022 році – 133; у 2023 році – 147 випадків; станом на жовтень 2024 року зафіксовано 100 випадків торгівлі людьми [3]. Важливо зазначити, що ці показники можуть не відображати повної картини, оскільки

війна та соціально-економічні виклики впливають на можливості збору та аналізу інформації.

Міжнародне співробітництво щодо запобігання торгівлі людьми є ключовим елементом подолання цього явища. Одним із важливих аспектів міжнародного співробітництва є створення спільної правової бази. Уніфіковані законодавчі норми між різними країнами дозволяють ефективніше криміналізувати та переслідувати злочини, пов'язані з торгівлею людьми. Наступним аспектом є вдосконалення інформаційної взаємодії між різними країнами світу. Систематичний та якісний оперативний обмін даними між правоохоронними органами, службами розвідки та урядовими установами сприяє виявленню та знешкодженню злочинних груп, а також перешкоджає використанню транснаціональних каналів для експлуатації людей. Не менш важливого значення набуває міжнародне партнерство у сфері захисту та допомоги жертвам. Багато постраждалих осіб опиняються в країнах, де їм важко отримати необхідну допомогу. Тому спільні зусилля повинні бути спрямовані на забезпечення їм доступу до захисту, медичної, правової та психологічної підтримки. Крім того, важливим інструментом є вдосконалення на міжнародному рівні кампаній з підвищення обізнаності суспільства про ризики торгівлі людьми. Кампанії, організовані під егідою ООН або інших міжнародних організацій, мають регулярно інформувати населення про ризики вербування та механізми захисту від торгівлі людьми. Особливу увагу варто приділяти вразливим групам населення, які є головною мішенню для кримінальних правопорушників [4].

Таким чином, міжнародне співробітництво охоплює різні аспекти, починаючи від гармонізації законодавства та обміну інформацією до спільних оперативних заходів і підтримки жертв. Завдяки злагодженій співпраці країн можна суттєво знизити рівень торгівлі людьми та забезпечити належний захист постраждалих.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Human trafficking – Statistics & Facts. URL:

<https://www.statista.com/topics/4238/human-trafficking/> (дата звернення: 06.11.2024).

2. 2024 Trafficking in Person Report. URL: <https://www.state.gov/reports/2024-trafficking-in-persons-report/> (дата звернення: 07.11.2024).

3. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень-грудень 2019-січень-жовтень 2024 рр. Офіс Генерального прокурора України. URL: <http://www.gp.gov.ua> (дата звернення: 07.11.2024).

4. Preventing and combating trafficking in human beings. URL: [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI\(2023\)749775](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_BRI(2023)749775) (дата звернення: 08.11.2024).

ШИШКАРЬОВ К.

аспірант (PhD) кафедри міжнародного приватного права
ІМВ КНУ ім. Тараса Шевченка, м. Київ kshishkaryov@gmail.com
<https://orcid.org/0009-0009-5398-6604>

Науковий керівник:
доцент, к.ю.н. Віктор КАЛАКУРА

ЗАКОНОДАВСТВО ДЛЯ КОСМОДРОМІВ, КОМЕРЦІЙНИХ КОСМІЧНИХ РИНКІВ ТА КОСМІЧНОГО ТУРИЗМУ

Як наземний елемент космічного транспорту, космодроми існують так само довго, як і сам космічний транспорт. Як і самі космічні подорожі, вони вперше з'явилися у Сполучених Штатах Америки (США) у 1940-х роках. Незважаючи на це їх регулювання не є предметом спеціального розгляду в основних міжнародних договорах з космічного права. Ці договори були укладені і ратифіковані в 1960-70-х роках, коли космос був переважно сферою діяльності держав, а не приватних компаній. Ще у 2016 році правова база все ще перебувала у зародковому стані, а космодроми експлуатувалися виключно державою або у співпраці з державою як основним акціонером проєктів. Ці часи вже позаду. [1][2]

Тим не менш, договори не зовсім мовчать про космодроми і накладають зобов'язання на держави, які надають подібні послуги. У свою чергу, ці зобов'язання накладаються на операторів як виконавців цієї діяльності.

У минулому багато держав поклалися на індивідуальні національні договірні заходи між основними сторонами, залученими до космічних операцій. До них вносилися поправки від випадку до випадку, замість того, щоб мати національне космічне законодавство. Найкращим європейським прикладом цього був «французький парадокс».

Французький парадокс: до ухвалення національного законодавства у 2008 році, яке набуло чинності у 2010 році, дедалі більша кількість приватних космічних заходів здійснювалася з території Франції, не підпадаючи під дію спеціального законодавства. Як і Франція, багато держав зараз прийняли національне законодавство або оновили існуюче законодавство. Однак різні

підходи, що застосовуються, зумовлені конкретними причинами, що стоять за прийняттям законодавства і залежать від типу космічної діяльності, яку держава бажає або може розвивати.

У Великій Британії, наприклад, нормативно-правові акти зосереджені на космодромах і комерційних запусках малих супутників оскільки національні та регіональні уряди заохочують цю діяльність. [3]

Договори накладають на держави обов'язкові зобов'язання як щодо урядової, так і неурядової космічної діяльності.

Угодами передбачено, що в космічній діяльності беруть участь усі держави, тому не може бути суто приватних космічних підприємств. Зважаючи на те, що будівництво комерційних космодромів вже завершено або триває по всьому світу, зростає участь приватних операторів космодромів у космічній діяльності, що призвело до зростання потреби в регулюванні космічних портів і космічного транспорту.

Багато держав пішли на крок регулювання космодромів і космічної діяльності, що відбувається в них. Обґрунтування для посилення регулювання зрозуміле: «комерційна агітація» на користь ринку запусків, що розвивається, з подальшим державним регулюванням у вигляді ліцензійних вимог.

Запровадження регулювання необхідне, оскільки запуск – це момент найвищого ризику, і держава, що запускає, несе цей ризик.

Наразі не існує всеохоплюючого органу, який би регулював діяльність космодромів. Замість цього існує внутрішнє законодавство держав, але було переконливо доведено, що такий орган необхідний. Однак, чи погодяться держави на міжнародну координацію космічних портів аналогічним чином, ще належить з'ясувати.

Регуляторні проблеми існували протягом певного часу і продовжують існувати. Наприклад, запуск з відкритого моря матиме наслідки не лише з екологічної точки зору, але й з точки зору регулювання. Оскільки національні нормативні акти часто відображають міжнародні договори з космічного права, внутрішнє застосування договорів не завжди допоможе заповнити будь-яку

прогалину в регулюванні.

Ці регуляторні прогалини не повністю заповнюються міжнародним морським правом, і державам необхідно прийняти прозорі та дієві правила для морських запусків.

Космос залишається галуззю з високим рівнем ризику з точки зору безпеки, операцій та інвестицій.

Якщо держави серйозно налаштовані сприяти розвитку можливостей запуску з національних космодромів для підтримки зростання власної національної промисловості, то вони повинні визнати важливість підтримки нових космічних послуг до того, як комерційний ринок дозріє. Як і раніше, для забезпечення зростання власної національної промисловості, важливо, щоб вони визнали цінність підтримки нових космічних послуг до того, як для них сформується комерційний ринок. Як визнав уряд Канади в 1981 році: «Передова природа космічних технологій означає, що їх застосування є інноваційним і іноді дає можливість надавати нові послуги ще до того, як сформується комерційний ринок цих послуг».

Як наслідок, початкові витрати на реалізацію ефективної космічної програми іноді має нести уряд, і їх слід розглядати як інвестиції, а не як фінансовий тягар. Ініціатива створення вітчизняного космодрому нічим не відрізняється від інших ініціатив. [4]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. UN – Договір про засади діяльності держав з дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла: https://www.un.org/ru/documents/decl_conv/conventions/outer_space_governing.shtml
2. ВРУ – Конвенція про реєстрацію об'єктів, що запускаються в космічний простір: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_253#Text
3. UNOOSA – National Space Law: Space Law: National Space Law Database
4. Routledge handbooks Commercial Space Law / Lesley Jane. – 2024.

СЕКЦІЯ 3. РОЗВИТОК СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

ВЕРГУН В. В.

студент 6 курсу спеціальності «Міжнародна журналістика»,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»,
м. Київ

verhunvv@krok.edu.ua

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РОБОТИ СУСПІЛЬНИХ МОВНИКІВ США ТА УКРАЇНИ: СТАНДАРТИ РОБОТИ, ВИСВІТЛЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ПОДІЙ

Суспільне мовлення є фундаментальною складовою демократичного суспільства, яка забезпечує громадян об'єктивною інформацією, сприяє культурному розвитку та стимулює суспільний діалог. У XXI столітті суспільні мовники стикаються з новими викликами, такими як цифровізація, фейкові новини та глобальні кризи [1]. Особливо актуальним є їхнє висвітлення бойових дій, зокрема війни в Україні, яка змінила інформаційний ландшафт не лише в Україні, а й у світі. Ця стаття аналізує стандарти роботи суспільних мовників США (PBS і NPR) та України (НСТУ), а також їхню роль у висвітленні війни.

Стандарти роботи є основою суспільного мовлення, визначаючи його об'єктивність, незалежність і прозорість. У США PBS та NPR розвивали свої принципи протягом десятиліть, ґрунтуючись на рекомендаціях Корпорації суспільного мовлення (CPB). Їхня місія включає інформування громадян, підтримку культурного розвитку та розвиток освітнього контенту [2]. Наприклад, програми NPR "Planet Money" та "Code Switch" є прикладами глибокого аналітичного підходу до складних соціальних і економічних питань [3].

PBS, своєю чергою, зосереджує увагу на створенні документальних фільмів, таких як "Frontline", що досліджує глобальні кризи та виклики демократії [4]. Особливої уваги заслуговують дитячі програми, як-от "Sesame Street", які поєднують освітній контент із розвагами, сприяючи розвитку дітей з

раннього віку [4].

В Україні стандарти роботи НСТУ лише формуються, оскільки компанія була створена у 2017 році. Законодавчо визначені принципи незалежності та підзвітності громадянам є основою для діяльності НСТУ [5]. Регіональні філії НСТУ забезпечують збалансоване висвітлення подій у різних областях, що дозволяє уникнути домінування політичного впливу [6].

Війна Росії проти України змінила журналістські підходи по всьому світу та потребує всебічного висвітлення. У цьому контексті суспільні мовники відіграють ключову роль. PBS і NPR у США активно висвітлюють події війни через спеціальні репортажі та аналітичні програми [2] [3]. NPR створило низку подкастів, таких як "UkraineCast", які глибоко аналізують вплив війни на міжнародну політику та економіку [3]. PBS випустило документальні фільми, присвячені історіям українських біженців, зруйнованим містам і гуманітарним ініціативам [4].

НСТУ, як суспільний мовник, працює безпосередньо на лінії бойового зіткнення. Її телеканали "UA: Перший" і "UA: Культура", а також радіостанції, активно висвітлюють бойові дії, гуманітарні ініціативи та міжнародну підтримку України [5] [6]. Особливу увагу НСТУ приділяє протидії російській пропаганді, створюючи програми, спрямовані на підвищення медіаграмотності аудиторії. Наприклад, освітні проекти "Детектор медіа" спільно з НСТУ допомагають громадянам розпізнавати фейкову інформацію [5].

Порівняння суспільних мовників США та України демонструє як схожість, так і відмінності. PBS і NPR працюють у стабільному фінансовому середовищі, маючи доступ до державних грантів і пожертвувань [2] [4]. Це дозволяє їм створювати дороговартісний контент, орієнтований на глобальну аудиторію. Водночас НСТУ працює в умовах обмеженого фінансування, залежачи від державного бюджету [5]. Проте в обох випадках основною метою є забезпечення незалежності та високих стандартів роботи.

У висвітленні війни PBS та NPR акцентують увагу на глобальному контексті, тоді як НСТУ зосереджується на оперативному інформуванні та

протидії дезінформації [3] [6]. Такий підхід є важливим для зміцнення міжнародної підтримки України та підвищення обізнаності громадян про поточну ситуацію.

Висновки. Суспільні мовники США та України є прикладами того, як незалежні медіа можуть адаптуватися до викликів сучасного світу, зокрема до висвітлення війни. Вони демонструють важливість дотримання журналістських стандартів, збереження незалежності та адаптації до цифрової епохи. Попри різні умови роботи, їхня місія залишається незмінною — служіння суспільним інтересам.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Public Broadcasting Service. Official Website. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pbs.org>. (дата звернення: 23.11.2024)
2. NPR Official Website. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.npr.org>. (дата звернення: 23.11.2024)
3. Звіт НСТУ про діяльність, 2023. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://corp.suspilne.media/reports>. (дата звернення: 23.11.2024)
4. European Broadcasting Union. Public Service Media Principles. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.ebu.ch>. (дата звернення: 23.11.2024)
5. Benson, R. Challenges for Public Broadcasters in the Digital Era. – Cambridge University Press, 2020. – 320 с.
6. Johnson, P. The Digital Transformation of Public Media. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cambridge.org>. (дата звернення: 23.11.2024).

ГЕНЗЕЛЬ Д. О.

здобувачка рівня вищої освіти «магістр», 2 курс,
освітньої програми «Міжнародна журналістика»,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»,
м. Київ

HenzelDO@krok.edu.ua

ВПЛИВ ЗАХІДНИХ ЗМІ НА ВИСВІТЛЕННЯ РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Західні медіа, такі як The New York Times, BBC, The Guardian, та CNN, відіграють ключову роль у формуванні громадської думки про російсько-українську війну. Завдяки оперативному висвітленню подій, вони створюють загальну картину конфлікту для міжнародної аудиторії, акцентуючи увагу на гуманітарних аспектах, демократичних цінностях і геополітичних наслідках.

Публікації в The New York Times містять глибокий аналіз стратегій, які використовуються сторонами конфлікту. Зокрема, статті про оборону Києва та стійкість українського населення стали прикладом позитивного іміджевого висвітлення України [1].

BBC робить акцент на багатоканальній подачі матеріалів — відеорепортажі, подкасти та онлайн-стрічки новин допомагають аудиторії краще зрозуміти реальну ситуацію. Наприклад, серія репортажів із Маріуполя в 2022 році викликала хвилю обговорень у соціальних мережах і сприяла приверненню уваги до гуманітарної катастрофи [2].

The Guardian публікує численні розслідування щодо воєнних злочинів російської армії, зокрема масових убивств у Бучі, що сприяло міжнародному засудженню дій Росії [3].

Деякі медіа, як-от CNN, часто роблять акцент на емоційних аспектах війни, наприклад, публікують зворушливі історії про дітей-біженців або військових, що може спричинити однобоке розуміння причин і наслідків війни. Ряд статей у Reuters обмежуються сухим викладом фактів без глибокого аналізу контексту. Це знижує рівень обізнаності аудиторії щодо історичних передумов конфлікту. Західна аудиторія інколи стикається з «інформаційною втомою», коли постійний потік новин про війну без конкретного результату викликає

байдужість [4].

У Німеччині медіа, як-от Der Spiegel, спочатку висвітлювали війну з обережністю через побоювання щодо політичних наслідків для відносин з Росією. Після відкриття фактів про воєнні злочини Росії тональність змінилася в бік більшої підтримки України [5]. Французьке видання Le Monde активно акцентує увагу на енергетичній кризі, викликаній війною, та її наслідках для Європи, що підсилює розуміння європейцями значущості конфлікту [6]. У США The Washington Post активно висвітлює питання поставок зброї Україні, наголошуючи на відповідальності західних країн за підтримку демократії [7]. The Guardian і The New York Times часто використовують наратив боротьби між демократією і автократією, що викликає підтримку України серед демократичних суспільств. Висвітлення людських історій, як у BBC, допомагає створити емоційний зв'язок із міжнародною аудиторією. Наприклад, репортажі про українських волонтерів і пересічних громадян, які допомагають армії, підвищують рівень емпатії.

У серії матеріалів від BBC «Ukraine Under Attack» журналісти створили багаторівневий контент: від репортажів на місці подій до глибоких інтерв'ю з експертами. Зокрема, серія відео з Маріуполя викликала широкий резонанс у світі, підкреслюючи гуманітарні наслідки війни. Ці матеріали стали основою для ухвалення рішень щодо гуманітарної допомоги Україні. Розслідування The Guardian щодо воєнних злочинів у Бучі стало ключовим матеріалом, що спонукав європейські країни до розширення санкцій проти Росії. Детальний аналіз зібраних доказів сприяв відкриттю справ у міжнародних судах. А от історія про хлопчика, який перетнув кордон із запискою від матері від CNN, стала вірусною в соціальних мережах, що допомогло мобілізувати донорів для підтримки українських біженців.

Висновки. Західні ЗМІ суттєво впливають на формування міжнародної думки про російсько-українську війну, сприяючи розумінню її гуманітарних і політичних аспектів. Однак, для глибшого висвітлення важливо збалансувати емоційний вплив із детальним аналізом причин та наслідків війни. Успіх

залежить від здатності медіа адаптувати свій контент до різних аудиторій, не втрачаючи ключових повідомлень про агресію Росії та підтримку України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. The New York Times: Official Website. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nytimes.com> (дата звернення: 20.11.2024)
2. BBC Official Website. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bbc.com> (дата звернення: 20.11.2024)
3. The Guardian Official Website. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.theguardian.com> (дата звернення: 20.11.2024)
4. CNN Official Website. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.cnn.com> (дата звернення: 20.11.2024)
5. Der Spiegel Official Website. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.spiegel.de> (дата звернення: 20.11.2024)
6. Le Monde Official Website. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.lemonde.fr> (дата звернення: 20.11.2024)
7. The Washington Post Official Website. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.washingtonpost.com> (дата звернення: 20.11.2024)

ГРИЦЕНКО В. С.

здобувачка рівня вищої освіти «магістр», 2 курс,
освітньої програми «Міжнародна журналістика»,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»,
м. Київ
hrytsenkovs@krok.edu.ua

ВАСИЛЬЄВА О. В.

к.е.н., доцент кафедри міжнародних відносин та журналістики,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»
м. Київ
VovchenkoOV@krok.edu.ua

КОНВЕРГЕНЦІЯ ЯК ТРЕНД РОЗВИТКУ МЕДІА-СЕРЕДОВИЩА

Сучасний розвиток інформаційних технологій та соціальних мереж значно змінив традиційні медіа-формати та способи взаємодії з аудиторією. Поширення інтернет-медіа та зміни в поведінці користувачів інформації вимагають адаптації ЗМІ до нових умов [1]. Основним трендом цього процесу є конвергенція медіа, яка включає злиття та інтеграцію різних інформаційних і комунікаційних технологій для створення єдиного інформаційного ресурсу.

Конвергенція не тільки змінює структуру редакцій, але й трансформує процеси створення та поширення контенту. У сучасному медіа-середовищі важливою є мультиплатформність: контент, що створюється, адаптується під різні канали — від тексту до відео та аудіо. Це дозволяє медіа не лише задовольняти різні формати споживання інформації, але й охоплювати більшу аудиторію. Відомі бренди, як-от «The Guardian» і «Wall Street Journal», активно переходять до таких моделей, інтегруючи всі доступні формати — від онлайн-ресурсів до додатків для мобільних пристроїв [2].

Конвергенція вимагає від медіа нових підходів до організації роботи. З'являються нові ролі, такі як редактори мультимедійного контенту, SMM-спеціалісти та інтернет-маркетологи, що займаються адаптацією контенту для різних платформ [2, с. 11-13]. Медіа вже не можуть обмежуватись традиційними методами роботи, тому журналісти мають опанувати нові

навички: створення відео, аудіо-контенту, написання матеріалів для різних платформ, монтаж і синхронізація контенту в реальному часі.

Конвергенція медіа передбачає мультимедійність, тобто об'єднання різних типів контенту — тексту, аудіо, відео, інфографіки — в одному ресурсі. Однак, важливим аспектом є і інтерактивність: сучасний споживач інформації стає не лише споглядачем, а й активним учасником процесу, здатним взаємодіяти з контентом, коментувати новини, ділитися власними враженнями, що значно збільшує залучення і підтримку інтересу.

Конвергенція також відкриває можливості для нових бізнес-моделей і послуг, таких як UGC контент (контент, що генерується користувачами), а також інтеграція нових форм реклами та сервісів, які можна адаптувати під різні медіа-формати. Це допомагає медіа оптимізувати свої фінансові моделі та бути більш гнучкими в умовах швидких змін [2, с. 11-13]. Перехід до 24/7 мовлення та кросплатформного просування також є важливими кроками в забезпеченні конкурентоспроможності медіа-компаній.

Таким чином, концепція конвергенції є основою для подальшого розвитку сучасних медіа. Вона дозволяє ефективно поєднувати різноманітні інформаційні ресурси, адаптувати контент під потреби сучасного користувача та зберігати конкурентоспроможність у новому мультимедійно-інтерактивному середовищі. Медіа, що впроваджують принципи конвергенції, можуть успішно задовольняти зростаючі вимоги споживачів інформації та забезпечувати себе актуальними бізнес-моделями в умовах стрімких змін у медіасередовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Женченко М. І. Мультимедійна, конвергентна чи крос-медійна редакція? Співвідношення понять у науковому дискурсі цифрової доби. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*. IV(16), I.: 95, 2016. С. 88-91.

2. Назарчук І. Привид ходить по редакціях. Привид конвергенції. *Медіакритика*. URL : <http://mediakrytyka.lnu.edu.ua/ohlyady-analilyka/pryvdyd-khodyt-po-redaktsiyakh-pryvdyd-konverhentsiyi.html>

ЄВТУШЕНКО К. О.
студент 2 курсу магістратури,
спеціальності «Міжнародна журналістика»,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»,
м. Київ
willhuff@ukr.net

Науковий керівник:
ВАСИЛЬЄВА О. В.
к.е.н., доцент кафедри міжнародних відносин та журналістики,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»
м. Київ
e-mail: VovchenkoOV@krok.edu.ua

МІЖНАРОДНА ПРОПАГАНДА ЯК ВИКЛИК СУЧАСНОСТІ

Сучасну пропаганду можна вважати своєрідною зброєю у реаліях інформаційної залежності держав та населення від інтернет джерел. Треба зазначити, що міжнародна пропаганда є відносно новим явищем. Фактичне існування міжнародної пропаганди пов'язане з міжнародною політикою та війнами. Однак, тільки з появою інтернету і відповідною глобалізацією процесів у світі, пропаганда отримала по справжньому міжнародне охоплення [1].

Інтернет є багатофункціональним інструментом, який забезпечує доступ не тільки до зв'язку, але і доступ до інформації. З цього можна зробити висновок, що лише у сучасному вигляді пропаганду можна вважати такою, що має вплив не тільки на політику у державах, але і на саме середовище мережі інтернет. Небезпека, яку становить неконтрольований інтернет, сама по собі є фактором впливу на суспільство. Відповідно, міжнародна пропаганда, яка розповсюджується мережею інтернет у великих та неконтрольованих об'ємах лише підсилює вже існуючу загрозу суспільству.

Одним з головних напрямків розповсюдження пропаганди є соціальні мережі. Соціальні мережі стали небезпечними платформами, через які розповсюдження пропаганди стало зручним та дієвим. Маніпуляції та викривлення інформації є найбільш поширеними. Розповсюдження міжнародної пропаганди відбувається здебільшого з використанням механізмів реклами. До прикладу, при розповсюдженні певної інформації, може бути

використаний метод таргетування, подібний до використання такого у рекламі. Також важливу роль грає і "вірусність" контенту. Так як пропаганда у сучасному вигляді має політичний прояв, відповідно використовується її подання як перелік певних актуальних новин.

Новини у свою чергу подаються у форматі коротких відео, або провокаційних заголовків із посиланням на статтю. З цього випливає відповідно зазначена раніше паралельність у механізмах, які застосовуються у пропаганді та рекламі. Найбільшого успіху у міжнародній пропаганді досягла РФ. Російська "школа" міжнародної пропаганди є однією з найкращих у світі. Починаючи ще з ранніх радянських часів, росіяни виробили доволі дієву систему та стиль розповсюдження та впливу на міжнародну думку щодо певних подій та явищ [2]. Якщо у XX-му сторіччі пропаганда мала полярно-ідеологічне забарвлення, то у XXI-му сторіччі, відбулось розмиття політичних кордонів і зникнення ідеологій як таких. Однак, у випадку з РФ, це навіть пішло на користь пропаганді. Одним з головних шаблонів РФ у міжнародній пропаганді є використання позиції "неоднозначності" щодо певного питання чи явища.

РФ чудово маніпулює та викривлює фактичне явище чи подію, використовуючи класичний метод пропаганди, такий як інформаційний шум. Як приклад, можна навести трагедію збиття Боїнгу 777 над небом Донбасу на початку АТО [3 с. 55]. Одразу після збиття цивільного літака Боїнг 777, РФ почала інформаційне бомбардування інтернет мереж та ЗМІ безліччю версій з приводу трагедії. Враховуючи швидкість доставляння інформації в інтернеті, інформаційна "шумова завіса" спрацювала майже бездоганно. Такий метод РФ використовує постійно і з кожним разом все більш майстерно його вдосконалює.

Появу Штучного Інтелекту можна вважати ще одним фактором, який посилює міжнародну пропаганду та є соціально-економічним викликом сучасності. ШІ використовують не тільки для написання великих об'ємів тексту, але і для створення фейків. Якщо умовні відео фейки ШІ ще не може зробити на високому рівні якості, то аудіо формат можна вважати більш вдалим

напрямок. ШІ використовують для підробки голосів політичних діячів та популярних персон. Такі маніпуляції є доволі успішними.

Розповсюдження фейкової інформації з використанням результату роботи ШІ у соціальних мережах є доволі ефективним. Як було зазначено раніше, соціальні мережі та інтернет як такий, є потоком швидкої інформації, що, відповідним чином, унеможлиблює якісний та глибокий контроль за дотриманням якості інформації та її перевірки.

Підводячи підсумки, можна зазначити, що сучасна міжнародна пропаганда ґрунтується на активному використанні інтернет ресурсів та ШІ. Сама пропаганда на міжнародному рівні втратила явне політично-ідеологічне забарвлення, через що ідентифікувати її у потоці новин стала набагато складніше. Авторитарні держави, такі як РФ, активно використовують свободу слова як вразливість демократично-ліберальних держав. Маніпуляції з інформацією на міжнародному рівні стали більш завуальованими та краще приховуються. Відсутність механізмів контролю мережі інтернет підвищує ефективність пропаганді в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Курбан О. В. Сучасні інформаційні війни в мережевому он-лайн просторі: навчальний посібник. Київ: ВІКНУ, 2016. 286 с.
2. Рущенко І. П. Війна цивілізацій: анатомія російсько-українського конфлікту. Київ: Видавничий дім "Києво Могилянська академія", 2020. 436с.
3. Водотика Т. С. Боїнг малайзійських авіаліній, збиття 2014 // Енциклопедія історії України: Додатковий том. Кн. 1: А–Я / Редкол.: В. А. Смолій (голова редкол.) та ін. НАН України. Інститут історії України. — К.: «Наукова думка», 2021. — С. 55—56. — 773 с. — ISBN 978-966-00-1858-7.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОДАННЯ ІНФОРМАЦІЇ ПОПУЛЯРНИХ МЕДІА В УКРАЇНІ ВІДПОВІДНО ДО ЕТИКИ ТА СТАНДАРТІВ ЖУРНАЛІСТИКИ

Актуальність дослідження обумовлена сучасною інформаційною війною, яку розгорнула РФ на всіх континентах у межах інформаційного простору. Зокрема, отримання якісної інформації важливе в умовах тиску росії в інтернеті, тому саме журналісти мають боротися із проявами непрофесійності задля втримання інтересу читача.

У ході роботи ми зробили спробу дослідити дотримання стандартів журналістики [1] на сайті УНІАН. Зокрема, проаналізували певні посилання на сайті УНІАН, ідентифікували помилки та спробуємо сформулювати пропозиції щодо покращення якості подання інформації. За результатами цієї роботи було виявлено, що на сайті УНІАН є орфографічні, стилістичні та власне журналістські помилки [2]. Наприклад, за даними USAID [3], головним джерелом отримання новин є «Telegram». Тому спостереження за медіа на сайтах не є пріоритетною справою для багатьох звичайних користувачів. Сайт УНІАН користується особистою довірою у постійних читачів. При переході на сайт пропонується російська мова, яка в контексті повномасштабної війни є неприпустимою для авторитетного українського видання. Були помічені стилістичні помилки. До прикладу, в новині «"Багато набрехала": блогер Волошин відреагував на розслідування Раміни про його втечу» [4] було знайдено некоректне слово «видав», що порушує норми використання слів у журналістському матеріалі - відокремлення фактів від коментарів та оцінок).

Клікбейт-заголовки та художнє висвітлення подій є суттєвою проблемою при об'єктивному їх висвітленні. «Нове ЛИХО в Києві: на столицю насувається хвиля нечистот. Столиця під ЗАГРОЗОЮ?» [5] - це один із заголовків до сюжету щодо ситуації із забрудненням Сейму та Десни. Також в

УНІАН помітні неоднозначні речі, такі як: астрологія, народна медицина та дієтичні поради, наприклад: «Народна медицина за хвороб щитоподібної залози радить: Носіть на шиї бурштин» [6].

З огляду на вищезазначене спробуємо сформулювати такі рекомендації щодо дотримання журналістської етики та чистоти інформації. Зокрема, пропонуємо не дублювати сайт російською, а, натомість подавати інформацію англійською мовою; не допускати розміщення на сайті сумнівної реклами; дотримуватися політики журналістської етики та стандартів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Професійні журналістські стандарти: інформаційна довідка. *Інститут масової інформації*. URL: <https://imi.org.ua/advice/profesijni-zhurnalistiski-standarty-normativna-dovidka-i31933> (дата звернення: 24.11.2024).

2. Практична робота (стандарти). *Google Docs*. URL: https://docs.google.com/presentation/u/0/d/135DG73FdhyCChqG6Eу_uhRohYkl3mfmlqdzNKQQK-sc/mobilepresent (дата звернення: 24.11.2024).

3. Знає І. Telegram є основною соцмережею, через яку українці отримують новини – дослідження. *Зеркало недели | Дзеркало тижня | Mirror Weekly*. URL: <https://zn.ua/ukr/UKRAINE/telegram-je-osnovnoju-sotsmerezheju-cherez-jaku-ukrajintsi-otrimujut-novini-doslidzhennja.html> (дата звернення: 24.11.2024).

4. "Багато набрехала": блогер Волошин відреагував на розслідування Раміни про його втечу. *Новини України - останні новини України сьогодні - УНІАН*. URL: <https://www.unian.ua/lite/stars/bagato-nabrehala-bloger-voloshin-vidreaguvav-na-rozsliduvannya-ramini-pro-yogo-vtechu-12757542.html> (дата звернення: 27.11.2024).

5. УНІАН TV. Нове ЛИХО в Києві: на столицю насувається хвиля нечистот. Столиця під ЗАГРОЗОЮ?, 2024. *YouTube*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=nyjJ6E3KDTA> (дата звернення: 24.11.2024).

6. УНІАН редакція. Народна медицина у лікуванні захворювань

щитоподібної залози. *Новини України - останні новини України сьогодні - УНІАН*. URL: <https://www.unian.ua/health/worldnews/498129-narodna-medsina-u-likuvanni-zahvoryuvan-schitopodibnoji-zalozhi.html> (дата звернення: 26.11.2024).

ПЕРЦЕВА В. А.

кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри гуманітарних дисциплін та українознавства,
Харківський національний університет внутрішніх справ,

м. Харків

victoria.p@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0002-5203-761X>

САВЧУК А. П.

курсант 3 курсу ННІ № 2,
Харківський національний університет внутрішніх справ

м. Харків

kafukrain@gmail.com

РОЛЬ ІМІТОВАНОЇ ДІАЛОГІЗАЦІЇ У ПИСЬМОВОМУ РЕКЛАМНОМУ ТЕКСТІ

Розмовна мова зустрічається у сфері особистих, неофіційних, позаслужбових, повсякденних стосунків. У ній безпосередньо беруть участь відправник мови і її одержувач, які часто міняються комунікативними ролями. З професійною діяльністю людини розмовне мовлення найчастіше не пов'язане й не потребує для використання спеціальних навичок. Специфічними рисами справжнього розмовного мовлення є безпосередність, невідповідність і невимушеність спілкування. Розмовна мова не може бути задалегідь обміркованою, і до того ж невимушена й безпосередня участь адресанта та адресата зумовлює її переважно діалогічний характер. Що стосується письмового рекламного тексту, то «розмовність» була й залишається одним із найбільш типових джерел необхідної для нього експресивності. По суті рекламні тексти імітують розмовну мову, тобто є певною мірою стилізацією суспільно-побутового усного мовлення. Як наслідок демонстративного використання мови, якою говорять у побутовому житті, у письмовому рекламному тексті забезпечуються несвідомі мовні доступність і дієвість. Таким чином, наближення рекламного тексту до розмовної мови дає змогу зробити їх більш зрозумілими для адресата.

Залучення уваги адресата і її якнайдовше утримання гарантуються крім

іншого, завдяки посиленню в нього відчуття наочності контакту з автором тексту. Саме з такою експресивною метою використовуються мовні засоби, типові для розмовного мовлення, до яких належить не тільки розмовні синтаксичні конструкції, розмовно забарвлена лексика, а й розмовна форма мовлення – діалог.

Первинне значення діалогу – це розмова між двома особами, словесний обмін між співрозмовниками. Діалог – одна з найпоширеніших форм повсякденної комунікації. Рекламний текст, як форма невимушеної розповіді, розвивається й популяризується в суспільстві, побудованому на основі культури діалогу.

У написаному рекламному тексті часто зустрічається імітація діалогу. Сприйняття за такої умови актуалізується, атмосфера спілкування стає більш довірливою й створюється враження участі в розмові. Інформація, що презентується в діалогічній формі, діє більш переконливо. Діалог підходить для друкованої реклами, оскільки за його допомогою споживачі зображуються природно, як і в реальному житті. Отже, діалог надає можливості для більшої індивідуалізації споживача і його точки зору. Наприклад: «Хто може встояти перед красивою кухнею? Той, кому не до краси...» (реклама компанія «ІКЕА») або «Чому в коал не буває нежитю? Тому що вони живуть в евкаліптових лісах» (реклама ліків «Санорин»).

У цих двох прикладах автор тексту сам ставить запитання й відповідає на нього від імені споживача. У тексті чітко представлено відповідність двох змістовних позицій. Зміна реплік робить атмосферу спілкування більш довірливою, а в результаті увага адресата невимушено перемикається на рекламовані товари.

Такі рекламні тексти мають запитально-відповідну побудову та належать до експліцитних діалогів. Крім того, розмовність виявляється також через безпосереднє звернення автора до споживача в локальному контексті. Наприклад: «Ми хочемо бачити нашим партнером сильну компанію. ELKO для нас – велика можливість спілкування і роботи з інформацією. Але насамперед

це спілкування між співробітниками. Увага до кожного й ефективність роботи загалом – ось основа нашої співпраці». (Ян Пітер де Йонг, генеральний директор Microsoft в Україні, реклама компанії ELKO).

У рекламному тексті зумовлене широке використання питальних й окличних речень. Для привернення уваги автор спочатку ставить запитання, а потім відповідає на нього з позитивною інтонацією. Наприклад: «КУРИШ? Перевір свої легені! Життя стане кращим!» (реклама мережі клінік «MedTour»).

У таких текстах створюються мікроситуації, схожі на епізоди зі звичайного життя. Під час читання рекламних текстів адресат мимоволі входить у ці мікроситуації, бере участь у них. Знаки питання й оклику роблять рекламу більш дієвою та довірливою.

Таким чином, ми спробували довести, що діалогічна форма дає змогу урізноманітнити мовленнєву структуру письмового рекламного тексту, пом'якшити імперсональний колорит повідомлення, і, отже, сприяє встановленню між автором реклами та читачем безпосереднього контакту й підвищує ефективність передавання інформації. Інакше кажучи, стилістична виправданість діалогічної форми безпосередньо пов'язана з її експресивними якостями, що роблять інформацію доступною, а її вираження – вільним і вражаючим.

Як справедливо зауважив Жак Сегела, реклама сьогодні – це вже не просто «двигун» торгівлі, «це слово в політиці, слово в суспільних відносинах, слово в моралі».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кучер Г. Особливості створення рекламних слоганів в сучасних умовах. Вісник КНТЕУ. 2015. №1. С. 43–52.
2. Яненко Я. В. Особливості сучасних рекламних текстів у соціальних мережах. Вісник науки та освіти. Серія «Філологія». 2023. № 3(9). С. 295–306.

ПОНОМАРЬОВА Н. В.
студентка 2 курсу магістратури,
освітня програма «Міжнародна журналістика»,
ВНЗ «Університету економіки та права «КРОК»,
м. Київ,
PonomarovaNV@krok.edu.ua

ПРОБЛЕМАТИКА ВИСВІТЛЕННЯ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ В СВІТОВІЙ ЖУРНАЛІСТИЦІ

Одночасно з українськими засобами масової інформації початок та перебіг подій після повномасштабного вторгнення агресора на територію України почали висвітлювати й іноземні медіа. Зокрема німецькі засоби масової інформації до 24 лютого 2022 року переважно використовували категорії «криза в Україні», «конфлікт» тощо. А вже після широкомасштабного вторгнення медіа почали використовувати саме поняття «війна». Трансформація сприйняття подій в Україні у німецьких засобах масової інформації підтверджується наступною публікацією в медіа: «Російсько-український конфлікт із вторгненням російських військ в Україну переріс у війну посеред Європи, яка приголомшила всіх нас. Війна, яка завдає величезних страждань і руйнувань і змушує мільйони людей тікати» [1].

Окремі видання почали використовувати більш емоційні категорії для відображення подій в Україні, наприклад, «За наказом кремлівського деспота Володимира Путіна російські війська вторглися в Україну 24 лютого минулого року і відтоді ведуть нещадну війну проти сусідньої країни» [2].

У свою чергу, деокупація населених пунктів, які були захоплені армією агресора представлена у німецьких засобах масової інформації словом «звільнення». Наприклад, «Після звільнення Херсона 11 листопада масштаби російської окупації стали очевидними» [3].

Великий обсяг інформації про війну в Україні у німецьких засобах масової інформації присвячений питанням військової допомоги нашій країні. Наративи німецької влади щодо поставки озброєння Україні змінювалися

протягом усього періоду ведення військових дій. При цьому, судячи зі способу представлення інформації про озброєння, медіа переважно висловлювалися негативно проти коливань влади з питань надання допомоги, а у випадку висвітлення заяв про надання зброї – більш позитивно. Це достатньо яскраво проявляється у наступних публікаціях:

1. «У результаті міжнародного тиску уряд Німеччини тепер хоче відправити в Україну танки Leopard. Але якщо в Берліні навіть не вказують дати, то інші країни, як показує огляд наших кореспондентів, роблять це більш рішуче» [4].

2. «Однак Шольц не обіцяв такої доставки. Радше канцлер залишився «загальним і неконкретним» у розмові зі Шмигалем. Шольц не виявив «зовсім жодного бажання» змінити свою негативну позицію щодо постачання танків» [5].

3. «Лише кілька годин тому він прийняв важке рішення, до того ж серйозне: Німеччина розчистила шлях для поставки в Україну основних бойових танків «Leopard». Дискусія з цього приводу тривала довго, і Шольц також був звинувачений коаліцією у коливаннях» [6].

Із вищевикладених прикладів випливає, що німецькі засоби масової інформації акцентують увагу на тиску західних партнерів на уряд Німеччини. До того ж, відсутність чіткої позиції керівництва щодо поставок озброєння представлено через призму критики за неможливість формування чіткої позиції.

У контексті досліджуваного питання варто звернути увагу на спеціалізовані військові зарубіжні видання. Так, «Schweizer Soldat» є швейцарським військовим журналом і відображає позицію швейцарських збройних сил з військових питань [109, с. 33-45]. У цьому зв'язку варто зауважити, що нейтралітет Швейцарії впливає на підходи до оцінки конфліктів та воєнних дій.

У цілому в журналі «Schweizer Soldat» мовленнєві засоби висловлення нейтралітету спрямовані на інформаційну та аналітичну роботу і включають

наступні аспекти:

1. Акцент на гуманітарних аспектах. Аджу одним з основних принципів швейцарської нейтралітету є гуманітарна діяльність та надання гуманітарної допомоги в конфліктах.

2. Роль міжнародних місій. Використання мовленнєвих засобів акцентує увагу на ролі миротворчих сил та гуманітарних фахівців зі Швейцарії в різних країнах світу.

3. Роль ЗМІ у формуванні уявлення про нейтралітет: Журнал досліджує вплив мас-медіа на формування уявлення громадськості про нейтралітет і ведення бойових дій.

4. Експертна оцінка ризиків. У статтях журналу «Schweizer Soldat» аналізуються різні військові конфлікти та кризові ситуації з точки зору їх можливих наслідків для нейтралітету Швейцарії.

5. Вивчення нових військових технологій.

У зв'язку із вищевикладеним можливо зробити висновок, що після широкомасштабного вторгнення Росії в Україну зарубіжні засоби масової інформації стали більш категоричними при висвітленні зазначених подій. Це проявляється у переході від використання таких слів як «криза» чи «конфлікт» до категорії «війна». До того ж, зарубіжна преса достатньо активно підтримує Україну, у тому числі й у питаннях постачання озброєння, підтвердження чого проявляється у висвітленні позиції О. Шольца через призму критики або комічності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Krieg in der Ukraine. URL: <https://www.agrana.com/pr/krieg-in-der-ukraine>. (дата звернення: 15.10.2024).

2. Bild. URL: <https://www.bild.de/news/2022/news/russland-krieg-gegen-ukraine-aktuell-im-liveticker-79328978.bild.html>. (дата звернення: 15.10.2024).

3. US-Bericht: Ukrainer im besetzten Cherson gezielt gesucht. URL: <https://www.n-tv.de/politik/US-Bericht-Ukrainer-im-besetzten-Cherson-gezielt-gesucht-article23729263.html>. (дата звернення: 15.10.2024).

4. Berlin nennt keinen Liefertermin, andere Länder schicken Waffen für die nächste Phase. URL: <https://www.welt.de/politik/ausland/article238428501/Waffen-fuer-die-Ukraine-Trotz-Kehrtwende-von-Olaf-Scholz-alle-anderen-Laender-tun-mehr-fuer-die-Ukraine.html>. (дата звернення: 15.10.2024).

5. Scholz lehnt offenbar Bitte der Ukraine um mehr schwere Waffen ab. URL: <https://www.spiegel.de/politik/deutschland/olaf-scholz-lehnt-bitte-der-ukraine-um-mehr-schwere-waffen-ab-a-77b7ab6f-2065-4b9e-9487-c7a854019a1f>. (дата звернення: 15.10.2024).

6. Вісім місяців невідомості: захисники Змііного досі перебувають у полоні. URL: <https://www.rfi.fr/uk>

7. Fairclough I., Fairclough N. Political Discourse Analysis. London: Routledge. 2012. 280 p.

ВПЛИВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА МЕДІАГРАМОТНІСТЬ

На сьогодні штучний інтелект став повсякденною річчю, оскільки відомо багато випадків того, що ШІ дав відповідь на питання, створив бізнес-план, написав текст для соцмереж, переклав статтю, замінив друга або навіть робітника, врешті-решт написав домашнє завдання. Проте ця технологія породжує низку проблем. Наскільки достовірно подає інформацію штучний інтелект? Наприклад, пошукова система Bing Search, розроблена Microsoft не завжди розміщує найновіші статті вгорі своїх результатів пошуку, і вона має тенденцію показувати старіший контент [1]. Відповідно актуальність тієї інформації, яку видає ШІ від Microsoft, під питанням. База одного з найвідоміших чат-ботів ChatGPT раніше закінчувалась знаннями у вересні 2021 року, оскільки це були найновіші дані, на яких система спочатку навчалася. І, як у питаннях російсько-української війни, користувачі отримували б не достовірну інформацію, а спотворену російською пропагандою. Це вже зараз лабораторія дослідження штучного інтелекту OpenAI оголосила, що ChatGPT тепер зможе відповідати навіть на найсучасніші запити, оскільки генеративний помічник ШІ тепер може шукати інформацію в режимі реального часу [2]. Проте ніхто не застрахований від дезінформації. Адже генерувати помилкові або неповні дані без посилань на джерела – звичайна річ для нейромереж. Тому їм не можна сліпо довіряти.

Розглянемо типовий сценарій, коли журналіст, перевантажений роботою, вирішує використати ШІ для написання статті. Він задає чат-боту відповідний запит і отримує готовий текст. Не маючи достатньо часу на ретельну перевірку, журналіст відправляє статтю своєму редактору. Через великий обсяг інформації, який перевіряє редактор, він може пропустити повз певні фактологічні помилки й неточності, зроблені штучним інтелектом. Потім цей

доробок разом з помилками йде до друку. Аудиторія знаходить помилки і вказує на них, через що редакція втрачає довіру від читачів. Процес перевірки інформації є досить складним і трудомістким. Він вимагає від журналіста значних зусиль та часу.

У процесі перевірки достовірності отриманої інформації та її верифікації користувачам доцільно здійснювати пошук відповідних наукових публікацій. Або для більш доступного рівня розуміння теми можна звертатися до статей у науково-популярних медіа, які зазвичай подають складні питання у спрощеній формі. Також важливим етапом є перевірка компетентності авторів. Багато користувачів не мають достатньо часу чи енергії для здійснення цієї ретельної перевірки, що, в свою чергу, призводить до поширення ненадійної або неточної інформації. А відтак, до зниження медіаграмотності. Про це свідчать дані з дослідження, яке провело видання Детектор Медіа. Команда ДМ з'ясувала, що середній рівень загального індексу медіаграмотності за останній рік знизився з 81% до 76%. Частка аудиторії з високим і вищим за середній рівнем цифрової компетентності знизилася з 64% до 55% (2022 vs. 2023). Тільки 14% українців мають високий рівень медіаграмотності [3]. Словом, технології, здавалось би, мали б підштовхувати людство до розвитку. А натомість результати тільки погіршуються.

Сучасне суспільство, з огляду на швидкий розвиток цифрових технологій, сприймає інформацію переважно через мобільні пристрої та комп'ютери. Кількість інформації, яку люди щодня отримують, неспівмірна з тим, що отримували наші предки. З огляду на це, розвиток медіаграмотності, здатності критично оцінювати та обробляти отриману інформацію, стає не лише корисною, але й необхідною навичкою для кожної людини. Що має бути однією з пріоритетних стратегій держави? Сприяти інтеграції медіаграмотності в освітній процес [4]. В Україні вже запроваджено низку важливих заходів на кшталт щорічного проведення Всеукраїнського уроку єдності, Національного тесту з медіаграмотності, конкурсу учнівських відеосюжетів «Репортер», відзначення Глобального тижня медіаграмотності у співпраці з низкою

медійних та дослідницьких українських громадських організацій, що розвивали медіаграмотність упродовж попереднього десятиліття [5].

Загалом розвиток медіаграмотності на індивідуальному рівні є важливим кроком до створення більш відповідальної та критично налаштованої аудиторії. Для підвищення рівня медіаграмотності необхідно використовувати доступні онлайн-ресурси та курси. Наприклад, проєкт з медіаграмотності Міністерства культури та інформаційної політики України «Фільтр» або курси від «Prometheus» і «EdEra». Додатково можна переглянути мінісеріал з медіаграмотності «Як захиститися від фейків і дезінформації» на національній освітній платформі «Дія.Освіта». Насамкінець рекомендуємо відвідувати вебінари й лекції, присвячені темі медіаграмотності [6]. Звичайно, важливо потім отримані теоретичні знання застосовувати на практиці й закликати аналітично мислити інших.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дегтярьова Ю. Bing: чому системою не користуються в Україні?. *IT Education Center*. URL: <https://itedu.center/ua/blog/articles/bing-search-engine/> (дата звернення: 15.11.2024).
2. Олійник Т. База знань ChatGPT тепер не обмежена вереснем 2021 року. *Tokar.ua*. URL: <https://tokar.ua/read/92805/baza-znan-chatgpt-teper-ne-obmezhenaveresnem-2021-roku/> (дата звернення: 15.11.2024).
3. Індекс медіаграмотності українців 2020–2023 (четверта хвиля). *Детектор Медіа*. URL: <https://detector.media/infospace/article/225738/2024-04-22-indeks-mediagramotnosti-ukraintsiv-20202023-chetverta-khvylya/> (дата звернення: 15.11.2024).
4. Соколенко Н., Міський В. «Штучний інтелект може стати союзником для кожного з нас», – Ольга Кравченко, «Фільтр». *Детектор Медіа*. URL: <https://detector.media/mediumy/article/234721/2024-11-14-shtuchnyy-intelekt-mozhe-staty-soyuznykom-dlya-kozhnogo-z-nas-olga-kravchenko-filtr/> (дата звернення: 15.11.2024).
5. Поліковська Ю. Стратегію з розвитку медіаграмотності до 2026 року

оприлюднили для громадськості. *Детектор Медіа*. URL: <https://ms.detector.media/internet/post/35133/2024-06-05-strategiyu-z-rozvytku-mediagramotnosti-do-2026-roku-oprylyudnyly-dlya-gromadskosti/> (дата звернення: 15.11.2024).

6. Медіаграмотність як базова навичка: де та як підвищувати свій рівень?. *Освіторія*. URL: <https://osvitoria.media/opinions/mediagramotnist-yak-bazova-navychka-de-ta-yak-pidvyshhuvaty-svij-riven/> (дата звернення: 15.11.2024).

ФІЛОНОВА А. О.

студентка,

Запорізький національний університет,

м. Запоріжжя

filonovat035@gmail.com

Науковий керівник:

МАСЮК О. П.

д.філософ.н., професор кафедри філософії,
публічного управління та соціальної роботи

Запорізький національний університет,

м. Запоріжжя

masiukoleg@znu.edu.ua

НЕНАСИЛЬНИЦЬКЕ СПІЛКУВАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ

У сучасному суспільстві, яке стикається зі зростанням соціальної нерівності, конфліктів і стресу, вміння ефективно комунікувати є необхідністю, особливо для соціальних працівників. Ненасильницьке спілкування (ННС) стає ключовим інструментом у їхній професійній діяльності, спрямованій на підтримку вразливих груп населення, посередництво в конфліктах і побудову здорових соціальних стосунків.

Метою даного дослідження є аналіз використання методу ненасильницького спілкування в межах професійної діяльності фахівців соціальної сфери.

Чому тема ННС є актуальною і доречною? По-перше, через наявність соціальної напруженості і конфліктів у суспільстві. У період політичних, економічних та екологічних криз збільшується кількість людей, які потребують соціальної підтримки. Соціальні працівники часто працюють з клієнтами, які перебувають у стані стресу чи емоційного вигорання і такий метод як ННС матиме змогу знизити напруження та сприяти конструктивному діалогу [1, с.173]. І по-друге, зростання значення емпатії у соціальній роботі. Сучасна соціальна робота базується на гуманістичному підході, де ключову роль відіграє емпатія та повага до людської гідності. ННС відповідає цим принципам, пропонуючи етичний і ефективний спосіб взаємодії з клієнтами та

громадами.

Ненасильницьке спілкування (ННС) є одним із найефективніших методів, які соціальні працівники можуть використовувати для розвитку соціальних комунікацій. Цей підхід, розроблений американським психологом Маршаллом Розенбергом, сприяє створенню гармонійних взаємин і конструктивному вирішенню конфліктів, що є ключовим у соціальній роботі.

Серед основних аспектів ННС у роботі соціального працівника можна виділити емпатію та активне слухання. Соціальний працівник повинен глибоко розуміти переживання та потреби клієнта. Це можливо через активне слухання, коли фахівець не просто чує, але й вникає у контекст сказаного, виявляючи повагу до почуттів співрозмовника. Наступним аспектом можна виділити побудову довіри, адже

у роботі з вразливими групами важливо створити атмосферу безпеки та підтримки. Відсутність агресії у спілкуванні сприяє зміцненню довіри, що є фундаментом для ефективної допомоги. Важливим аспектом цього методу також можна визначити навички конструктивного вирішення конфліктів [2, с.92]. Соціальні працівники в межах своєї професійної діяльності можуть часто стикатися з конфліктами, а ННС надає інструменти для пошуку взаємовигідних рішень, не погіршуючи стосунків між сторонами.

Ненасильницьке спілкування (ННС) є ефективним підходом до профілактики булінгу у школах. Цей метод ґрунтується на емпатії, повазі, взаєморозумінні та мирному вирішенні конфліктів. Він сприяє створенню безпечного та підтримувального середовища, в якому учні відчуваються почутими та захищеними. До переваг ненасильницького спілкування можна віднести: зменшення рівня агресії серед учнів; підвищення емоційної грамотності; зміцнення довіри між учасниками шкільного процесу; формування культури взаємоповаги. Використання ННС у школі допоможе не лише запобігати булінгу, а й сформувати здорове суспільство, де кожна людина відчуває себе цінною.

Зазначений метод допомагає соціальному працівникові краще розуміти

клієнтів, їхні почуття та потреби. Емпатія стає «містком» між соціальним працівником та клієнтом, що дозволяє побудувати довірливі стосунки. Використання ненасильницького спілкування сприяє уникненню агресії чи осуду, що часто руйнує комунікацію. У результаті клієнти почуваються в безпеці, що мотивує їх бути відкритими до діалогу. Соціальні працівники часто взаємодіють із людьми, які переживають кризу. ННС дозволяє виявити потреби обох сторін конфлікту і знайти спільне рішення, не погіршуючи відносин [3, с.66]. За допомогою ННС соціальний працівник може навчити клієнтів висловлювати свої думки та почуття без агресії, а також розуміти переживання інших.

Таким чином, ненасильницьке спілкування — це не просто метод, а філософія взаємодії, що враховує потреби кожної людини. Для соціальних працівників воно стає ефективним інструментом як у роботі з клієнтами, так і в розвитку соціальних комунікацій. У часи глобальних викликів і соціальної напруги тема ННС залишається надзвичайно актуальною, адже сприяє формуванню гармонійних взаємин на індивідуальному та суспільному рівні.

Як висновок, ми можемо порадити розвивати навички ненасильницького спілкування через тренінги, саморефлексію та практичну взаємодію. Така практика дозволить не лише глибше розуміти цю концепцію, а й відпрацювати практичні прийоми, такі як активне слухання та емпатію. Соціальний працівник, який оволодіє навичками ННС, стане ефективним медіатором у суспільстві, сприяючи побудові гармонійних взаємин на всіх рівнях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Петрова С. О. Застосування методу ненасильницького спілкування в сфері соціальної роботи сучасної України. *Соціальна робота і сучасність: теорія та практика професійного й особистісного розвитку соціального працівника*: матеріали Десятої Міжнарод. наук.-практ. конф. м. Київ, 18 грудня 2020 р. / КПШ ім. Ігоря Сірковського. С. 172–175.

2. Петушкова Л. А. Ненасильницьке спілкування як технологія побудови діалогу працівника соціальної сфери з клієнтом. *Наукові записки Ніжинського*

державного університету ім. Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки.
2016. С. 64-69.

3. Соціальна робота з вразливими сім'ями та дітьми : посіб. у 2-х ч.; Ч. I.
Сучасні орієнтири та ключові технології / З. П. Кияниця, Ж. В. Петрочко. Київ :
ОБНОВА КОМПАНІ, 2017. 256 с.

СЕКЦІЯ 4. ФІЛОСОФСЬКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

МОМОТ Н. М.

к.філол.н., доцент,
завідувач кафедри міжнародних відносин та журналістики,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»,
м. Київ

MomotNM@krok.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-1054-4517>

Є. МАЛАНЮК ПРО КУЛЬТУРУ ЯК МЕНТАЛЬНУ ОЗНАКУ РОЗРІЗНЕННЯ НАРОДІВ

У листопаді 1953 року Євген Маланюк розпочав роботу над «Нарисами з історії нашої культури». Його ідеї заклали геокультурну дискусію навколо понять «культура» та «цивілізація». Автор розлого демонструє особливості цих номінацій – від дослівного перекладу з давніх мов, першопочаткового їх ужитку й до глобального розуміння процесів, які криються за цими поняттями. А отже, доходить висновку, що саме поняття «культура» несе у собі ознаки національні, ментальні, духовні, а отже, генетичні, що спричинюють розрізнення народів. Власні думки Маланюк підкріплює посиланням на розрізнення цих понять від О. Шпенглера. Разом з тим, у вітчизняній науці спирається на праці М. Данилевського, принагідно згадуючи Т. Шевченка поряд з тим філософом, вказуючи на їх особисте знайомство поміж собою та цікаве спілкування у Новопетровському укріпленні. Тому якраз цілісність думки Маланюка передбачає ужиток поняття «геокультура» України як сутнісної картини українського духовного світу.

За генетичною основою культури Маланюк подає географічну тяглість як одну з основоположних складових культури, бо політичні кордони – це величина змінна. Знову Маланюк посилається на Шевченка, вбачаючи у містерії «Великий льох» - власне у тому символі «Великого льоху», прообраз поняття та розуміння що таке «культура». Роздум автора над тим, «який задум

був у нього [Шевченка], яка думка корениться в самім наголовку цієї речі» [2, с. 10], варто доповнити нашими міркуваннями стосовно того. Перший безпосередній зв'язок вибору Шевченком специфічного жанру пов'язаний з поняттям «сакральне». Містерія донесла до сучасних поколінь космогонічні та світоглядні уявлення предків, їх життєву філософію, закони духовного буття. Вплив містерійно-образного матеріалу відчувався протягом багатьох історичних епох. Це були різноманітні форми і способи трансформацій. В основі середньовічної містерії лежала християнська ідея про дуалізм людської природи, де краща частка (за визначенням Платона) в результаті мала перемогти «гіршу». Шевченко у «Великому льоху» втілює головну містеріальну ідею: шлях до прозріння і духовного порятунку українців через усвідомлення гріховності свого життя і спокутування цих гріхів через обряд прощення, і, відповідно, знаходження нового, вищого змісту власного існування (пошук самого себе через труднощі, можливо, опосередковано, але має місце у творчості Шевченка загалом). Шевченкова містерія опирається на давні пласти релігійної поезії та філософії. Саме вони характерні для світогляду поета, який гармонійно поєднав у своїй творчості християнське начало з націософським. Біблія, зокрема Псалтир, як загально визнаний канон наповнює творчість християнським змістом, а українська барокова традиція посилює націософську проблематику. Епіграфом до «Великого льоху» є Псалом 43 із Псалтиря. Псалом 43 являє собою розмисли з приводу пережитих сумних подій: єврейський народ, забутий Богом, отримав поразку від ворогів, відданий їм на пограбування і розсіювання серед народів. «Положи еси нас (поношение) соседом нашим, подражнение и поругание сущим окрест нас. Положи еси нас в притчу во языцех, покиванию главы в людех». Таке становище євреїв було під час війни Давида із сірійцями на півночі, коли на південні межі його держави нападали ідумеяни, які розграбували південні межі царства Іудейського, перебили багатьох євреїв і захопили в полон більшу кількість для продажу в рабство сусіднім народам (ідумеяни займалися работоргівлею). Євреї як раби не мали гуманного ставлення до себе, над ними глумили і знущали ті, хто

продавав їх і хто купував. Шевченко у містерії «Великий льох» вдається до осмислення української історії через призму Біблії як основи християнської філософії буття. Поет подає власне бачення тогочасної картини світу через синтез міфологічного, релігійного і філософського. Образний світ поеми-містерії «Великий льох» ніби закодований автором у щось таємниче, священне, сакральне. У межах сакрального на одному полюсі обов'язково має бути священне, на іншому – демонічне: за Шевченком, Україна – Московщина. Шевченко через самостійно організований сюжетний «обряд» хоче очистити Україну, кожна українську душу від гріхів. Проти світлого Божественного начала виступає темне і містичне зло. Отже, аналізуючи зв'язок роздумів Маланюка з «Великим льохом» Шевченка, вбачаємо розуміння тісного взаємозв'язку в понятті «культура» елементів сакрального, релігійного, прадавнього змісту, що передбачає не просто географічну мапу давнього світу, а більш глибоке, геокультурне формування давніх цивілізацій, присутнє місце серед яких займає Україна.

ВИСНОВОК. Маланюк у нарисах актуалізує доволі давню минувшину з погляду географічної мапи України, вказуючи на більшу тяглість до культури краєвидів, кліматичних особливостей, аніж політичні доміанти у суспільній свідомості. Конкретно національного культурного означення набувають природничі смуги як певні архетипи – ліс, лісостеп, степ та море. Такі геокультурні смуги супроводжуються з'явою інших прообразів – «дух степу», Дніпро тощо. Переконливо звучить висновок Маланюка про ті тверді орієнтири, що визначають доленосне географічне розміщення України та підкреслену європейську етнічність всупереч надуманої ідеології, - приналежність до кругу античної культури Еллади. Він змушує конструктивно розглянути ці географічні кордони, закликаючи вдумуватись у це частіше і глибше, розуміючи з'яву української європейської нації: «Наша земля, отже, знаходилася в крузі великої, в своїм універсалізмі, неперевершеної, властиво, єдиної культури, до якої належав старовинний світ і з якого частини, варіанту, витворилася геть пізніше західня культура, вся західня цивілізація сучасна і все

те, що нині називаємо європейською культурою» [2, с. 12]. Спираючись на міркування історика В. Антоновича, Маланюк вдало зазначає такий універсалізм як глибину та закоріненість у нашій підсвідомості, в інервації. Він вдається до важливих державницьких, ідеологічно вагомих висновків: «В період античної грецької колонізації наша земля грала ролю такого ж постачателя збіжжя для тодішнього світу Еллади, як в XIX ст. – для Західньої Європи» [2, с. 13]. Прямий зв'язок стратегічних світових питань відображається у хліборобській культурі України – від фольклору до теми землі та села у творах XIX-XX ст. Змінюються номінації, та незмінним залишається автохонне населення, що представляє Українську державу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Маланюк Є. Книга спостережень. Київ: Атіка. 1995. 235 с.
2. Маланюк. Є. Нариси з історії нашої культури. Нью-Йорк: ООЧСУ та СУМА. 1954. 80 с.
3. Нога М.А. Творчість Євгена Маланюка: етноментальний аспект. URL: http://odrozenie.org.ua/2003-6/konf/04_2005/noga.pdf (Дата звернення 08.11.2023).

ОРЛОВА Є. В.

студентка IV курсу першого рівня (бакалаврського) вищої освіти,
спеціальність 073 «Менеджмент»,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
м. Одеса

orlova.elizaveta@stud.onu.edu.ua

Науковий керівник:

КІРІЛІНА М. А.

старший викладач кафедри маркетингу та бізнес-адміністрування,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
м. Одеса

kirilina1@ukr.net,

kirilina@onu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0003-4527-792X>

ФЕНОМЕН МЕМІВ: ВІД РОЗВАГИ ДО ІНФОРМАЦІЙНОГО ВПЛИВУ

Феномен мемів набуває все більшої значущості в контексті цифрової епохи. Це явище стало важливою складовою інтернет-комунікацій, адже меми швидко та ефективно передають інформацію, зберігаючи при цьому глибокий культурний зміст. Сучасний світ, насичений технологічними інноваціями та безперервним потоком інформації, створює особливі умови для розвитку мемів як новітнього способу вираження думок, емоцій і соціальних процесів. Проблематика їхнього впливу на суспільство набуває надзвичайної актуальності, оскільки меми стають потужним інструментом формування громадської думки, соціальних трендів і навіть політичних наративів.

У зв'язку з цим зростає потреба в детальному аналізі мемів, їхнього впливу на індивідуальну та колективну свідомість, а також їхньої ролі в процесах маніпуляції інформацією та формування культурної ідентичності. Меми стали невід'ємною частиною сучасного інформаційного простору, де вони функціонують не тільки як засіб розваги, але й як форма соціальної та політичної взаємодії. Це явище, що спочатку виглядало як просто комедійний контент, здатне формувати та трансформувати суспільні настрої, а також впливати на політичні наративи.

Унікальність мемів полягає в їх здатності перетворювати складні ідеї в

лаконічній формі, завдяки чому вони швидко поширюються та трансформуються у цифровому середовищі. Меми поєднують культурні, соціальні та інформаційні аспекти, стаючи не лише відображенням суспільних реалій, але й каталізатором їх зміни [1, с. 338].

Ключовою особливістю мемів є їхній соціокультурний вплив. Вони виконують роль неформального засобу комунікації, що дозволяє висвітлювати та коментувати суспільні події через гумор, сатиру або іронію. Наприклад, у глобальному контексті меми стають засобом критики політичних режимів чи економічних явищ, а також інструментом для об'єднання людей навколо спільних ідей. В українському інформаційному просторі меми стали невід'ємною частиною інтернет-фольклору, який відображає суспільні настрої, кризові ситуації та пошук нових форм солідарності [2].

Окремий інтерес становить використання мемів у політичній комунікації. У світовій практиці меми часто використовуються під час виборчих кампаній для мобілізації виборців, формування іміджу кандидатів і просування певних ідей. В Україні ця тенденція має свої унікальні риси. Зокрема, у період війни меми стали не лише засобом підняття морального духу, але й потужним інструментом інформаційного спротиву. Вони використовуються для поширення патріотичних ідей, висміювання ворога та розвінчування російської пропаганди. Так, меми про «тракторні війська» або «Байрактар» не лише розважають користувачів, а й сприяють формуванню національної ідентичності та єдності [2].

Значну увагу привертає економічний потенціал мемів. У сучасному маркетингу вони є потужним засобом залучення аудиторії та просування брендів. Використання мемів у рекламі дозволяє компаніям інтегруватися у цифрове середовище та адаптувати свої стратегії до запитів нових поколінь. Наприклад, створення вірусного контенту на основі мемів часто супроводжується позитивною реакцією користувачів і підвищенням лояльності до бренду. Проте надмірне використання мемів або їхнє неправильне застосування може призвести до репутаційних ризиків [3, с. 482].

Попри їхні численні переваги, меми викликають і певні загрози. Їхній інформаційний вплив може бути маніпулятивним, оскільки меми легко адаптуються для поширення дезінформації чи пропаганди. У сучасних умовах, коли технології deepfake, що дозволяють створювати надзвичайно реалістичні, але фальшиві відео та аудіоматеріали, меми стають елементом гібридної війни. Український досвід свідчить про те, що меми здатні бути ефективною зброєю в умовах інформаційного протистояння, проте їх використання вимагає надзвичайно високого рівня відповідальності та критичного мислення з боку споживачів [1, с. 345].

З огляду на це, меми є багатограним і багатоаспектним явищем, яке охоплює соціальні, політичні, культурні й економічні аспекти сучасного життя населення. Вони можуть слугувати як засобом розваги, так і інструментом впливу, адаптуючись до різних контекстів і викликів. Розуміння природи мемів і їхнього впливу на суспільство вимагає подальших досліджень, особливо в умовах зростаючої важливості цифрової комунікації в епоху інформаційних війн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Чаплак Я. В., Чуйко Г. В. Специфіка мемів у інтернет-просторі сучасного суспільства. Scientific Collection «InterConf+», 18(95), 2022, с. 337–350. URL: <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.01.2022.035> (дата звернення: 21.11.2024)

2. Феномен інтернет-мемів: як вони впливають на культуру та суспільство. URL: <https://railroad.od.ua/fenomen-internet-memiv-yak-vony-vplyvayut-na-kulturu-ta-suspilstvo/> (дата звернення: 21.11.2024)

3. Старкова Г., Сорокіна Г. Елементи картини світу студентської молоді крізь призму мемів. Збірник статей Восьмої міжнародної науково-методичної конференції «Критичне мислення в епоху токсичного контенту». – Київ: Центр Вільної Преси, Академія української преси, 2020, с. 482-489. URL: https://www.aup.com.ua/uploads/Zbirnyk_8_konf_2020.pdf (дата звернення: 21.11.2024)

СЕКЦІЯ 5. РОЗВИТОК НАУКОВОЇ ТА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ОСВІТІ

САВИЦЬКА А. Ю.

КУ «Центр надання соціальних послуг» Брусилівської селищної ради,
селище Брусилів,
Житомирський економіко-гуманітарний інститут Університету «Україна»,
м. Житомир
3309037@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0001-6421-5017>

МЕТОДОЛОГІЧНА ОСНОВА ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З СОЦІАЛЬНО ВИКЛЮЧЕНОЮ МОЛОДДЮ

Сучасний науково-технічний прогрес наполегливо потребує збагачення і розвитку наукового знання, у зв'язку з цим генеруються різні концепції та моделі його розвитку. Водночас, розвиток будь-якої діяльності можливий тільки у випадку, коли базується на відповідній методології. Методологія визначає правомірність використання таких компонентів як: об'єкт, предмет, сукупність досліджуваних засобів, методів, технологій; формування категорій, понять і термінів. Це підтверджує важливість правильних методологічних підходів у педагогічних дослідженнях.

Метою нашої статті є окреслення методологічної основи проблеми формування готовності майбутніх соціальних працівників до роботи з соціально виключеною молоддю.

Особливості професійної підготовки соціальних працівників висвітлювалися у працях зарубіжних авторів В. Курбатов, Ф. Парслоу, Ш. Рамон, С. Тетерський, Є. Холостова та у працях вітчизняних науковців В. Андрущенко, С. Архипова, В. Бех, А. Капська, О. Карпенко, І. Козубовська, В. Кремень, М. Лукашевич, В. Поліщук, В. Полтавець. Проте аналіз філософської, психолого-педагогічної та соціологічної літератури засвідчив, що методологічні аспекти проблеми формування готовності майбутніх соціальних працівників до

роботи з соціально виключеною молоддю комплексно не розглядався, що й підтвердило необхідність подальшого розгляду вищезазначеної проблематики.

У філософії поняття «методологія» означає наукове вчення про принципи побудови, форми і способи науково-пізнавальної діяльності [2]; у психології методологію розглядають як наукове вчення, філософську теорію методів, що узагальнює і систематизує знання про методи наукового пізнання; як самостійну прикладну дисципліну, відрефлексовану від формальної логіки і гносеології, що забезпечує застосування теорії до вирішення практичних завдань чи проблем [3]; у педагогіці зміст методології розглядають крізь призму когнітивного аспекту науково-дослідницької діяльності як деякої сукупності «пізнавальних засобів, методів, прийомів дослідження», що практикуються у певній науковій галузі, «учення про методи пізнання і перетворення дійсності» та як галузі знання, що вивчає засоби й принципи організації пізнавальної і перетворювальної діяльності [1].

Загалом проблема методології професійної підготовки ґрунтується на комплексному вивченні та системному розгляді зазначеного процесу. Особливість методологічних принципів визначає вихідні наукові позиції, що є загальними для всіх галузей знань та теорії пізнання конкретної галузі науки. У загальній системі методології професійної підготовки функціонує декілька рівнів.

У межах нашого дослідження, ми будемо слугуватися загальнометодологічним рівнем, який визначає наукові підходи до вивчення проблеми готовності; загальнонауковим рівнем, який окреслює наукові теорії до вивчення проблеми готовності майбутніх соціальних працівників; конкретно-науковим рівнем методології, за допомогою якого можна визначити наукові методи розгляду проблеми готовності майбутніх соціальних працівників до роботи з соціально виключеною молоддю.

Розкриваючи зміст загальнометодологічного рівня методології професійної підготовки, звертаємось до проблем філософського пізнання та перетворення дійсності в аспекті універсальності знань, методологічної

самосвідомості науки, що передбачає використання найбільш загальних методів дослідження і теоретичних підходів у визначеній галузі знань, що дозволяє обґрунтувати й схарактеризувати акмеологічну сутність провідних наукових підходів – системного та діяльнісного.

Характеристика загальнонаукового рівня методології професійної підготовки базується на сутності аналізу та концептуальній єдності висвітлення досліджуваного феномену, що забезпечує врахування зовнішньої та внутрішньої структури та специфіки організації освітнього процесу. Важливим у зазначеному контексті є розгляд педагогічних явищ і факторів педагогічної освіти з урахуванням досвіду, досягнень та перспектив. Сучасна науково-педагогічна думка в межах загальнонаукового рівня розглядає особистісний, діяльнісний, діалогічний, культурологічний, компетентнісний, технологічний, ресурсний підходи. Особливу увагу ми надаємо компетентнісному та технологічному підходам у дослідженні проблем професійної підготовки соціальних працівників.

Конкретно-науковий рівень методології професійної підготовки визначається сукупністю принципів дослідження, методів і процесів, що застосовуються в різних спеціальних наукових дисциплінах. Загалом він охоплює стандартні процедури та методи отримання наукового знання, а також використання відповідних способів, методики та алгоритму професійної підготовки. На рівні конкретно-наукового рівня ми застосовуємо суб'єктний та діалогічний підходи до розгляду окресленої проблеми дослідження.

Таким чином, окреслені аспекти методології сприяє побудові концептуальних засад дослідження процесу формування готовності майбутніх соціальних працівників до роботи з соціально виключеною молоддю. Подальший науковий розгляд ми пов'язуємо з питаннями визначення наукових підходів до окресленої теми.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гончаренко, С.У., 2011. *Український педагогічний енциклопедичний словник*, 2-ге вид., доп. і випр. Рівне: Волинські обереги, С. 281-282.

2. Данильян, О.Г., Тараненко, В.М., 2012. *Філософія*: підручник, 2-ге вид., допов. і переробл. Харків: Право, С. 312.

3. Савчин, М.В., 2013. *Методологеми психології*: [монографія]. Київ: Академвидав, С. 224.

ШУРХАЛ Т. Ф.

студентка,

Черкаського національного університету

імені Богдана Хмельницького,

м. Черкаси

shurkhal.tetiana519@vu.cdu.edu.ua

РОЗВИТОК SOFT SKILLS У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЗАСОБАМИ КОНСТРУЮВАННЯ

У дошкільному віці закладається основа для навчання протягом усього життя та особистісного розвитку, тому цей період є надзвичайно важливим для формування різних навичок у дітей. Серед них, м'які навички – такі як комунікація, співпраця, креативність та вирішення проблем – відіграють вирішальну роль у майбутньому успіху дітей. Сформованість soft skills у дітей дошкільного віку значно підсилюють академічні досягнення дітей, допомагають їм краще взаємодіяти з однолітками, вирішувати конфлікти, управляти своїми емоціями, адаптуватися до нових ситуацій і ефективно працювати в команді.

«Soft skills» або «м'які навички» вважаються універсальними та персональними копетентностями, які важко кількісно оцінити і які залежать від індивідуальних якостей і особистісних характеристик дитини [1, с. 200]. До них здебільшого відносять комунікацію, критичне мислення, креативність, самостійність, відповідальність, вміння керувати людьми, вирішення проблем, прийняття рішень, емоційний інтелект, емпатію, саморефлексію тощо.

Ефективним засобом формування soft skills у дітей дошкільного віку є конструювання. Конструювання – це процес створення моделей, побудови об'єктів та організації їхніх частин у визначеному порядку [3, с. 56].

Процес конструювання сприяє розвитку комунікативних навичок, адже діти повинні обговорювати свої ідеї, висловлювати думки та узгоджувати рішення з іншими. Конструювання часто передбачає роботу в групах, де діти спільно створюють певну конструкцію, вони вчаться працювати разом,

ділитися ідеями, дотримуватися спільного плану та допомагати один одному, що розвиває навички співпраці, вміння домовлятися і ділитися порадами тощо. Через конструювання діти мають можливість проявити свою креативність та уяву, самостійність та відповідальність. Крім того, конструювання підтримує розвиток емоційного інтелекту, оскільки діти навчаються управляти своїми емоціями, справлятися з фрустрацією, коли щось не виходить, і знаходити способи вирішення проблем. Конструювання вчить дітей аналізувати завдання, оцінювати ситуацію та приймати оптимальні рішення, що розвиває їхнє логічне та критичне мислення [2, с. 315].

Основними типами конструктивної діяльності, що ефективно впливає на розвиток *soft skills* у дітей дошкільного віку є: конструювання за зразком, конструювання за даними умовами, конструювання за власним задумом.

Методами впровадження конструювання у процес розвитку *soft skills* дітей дошкільного віку є проєктна діяльність, групові ігри (дидактичні, словесні, рухливі, рольові тощо), інтеграція з іншими видами діяльності (малювання, розповіді або музика), виставки тощо.

Створення проєктів з конструювання, де діти працюють над спільними завданнями, такими як побудова моделей або виготовлення творчих виробів сприяє розвитку навичок співпраці, комунікації та спільного вирішення проблем.

Групові ігри (дидактичні, словесні, рухливі, рольові тощо) із колективним конструюванням формують у дітей навички працювати разом, ділитися ресурсами і домовлятися про спільні дії. Ефективним є використання конструктивних ігор, де діти виконують певні ролі, наприклад, архітектора або інженера, що розвиває їх креативність, критичне мислення і вміння вирішувати завдання в умовах обмежень.

Поєднання конструювання з іншими видами діяльності, такими як малювання, розповіді або музика сприяють розвитку творчого мислення, уяви та комунікативних навичок у дітей, допомагаючи їм краще виражати свої ідеї та емоції. Наприклад, після прослуховування казки діти можуть створити з

картону та паперу сцени або персонажів, які вони уявили та переказати уривки.

Ефективним методом використання конструювання у процесі розвитку soft skills у дітей дошкільного віку є організація виставок або презентацій, де діти мають можливість представити свої конструкції одноліткам і дорослим. Такий вид роботи стимулює дітей до відповідальності за свою роботу, розвиває навички публічного виступу, комунікації, впевненість у собі та вміння приймати зворотний зв'язок.

Впровадження методу конструювання у процес розвитку soft skills у дітей дошкільного віку базується на кількох важливих психолого-педагогічних передумовах, що сприяють його ефективності: врахування вікових та індивідуальних особливостей дітей дошкільного віку, створення сприятливого емоційного середовища для самовираження та експериментування, використання ігрових елементів у процесі конструювання, забезпечення можливості для розвитку самостійності та ініціативи кожної дитини, формування мотивації у дітей до співпраці через колективні завдання, формування у дітей інтересу до конструктивної діяльності [2, с. 316].

Таким чином, важливість розвитку «soft skills» у дошкільному віці важко переоцінити, оскільки саме ці компетентності формують фундамент для майбутнього успішного життя, навчаючи дитину бути відповідальною, креативною, соціально активною і здатною до адаптації в різних життєвих ситуаціях. Конструювання є ефективним засобом формування «soft skills» у дітей дошкільного віку. Завдяки впровадженню конструювання в освітній процес діти отримують можливість розвивати вміння працювати в команді, ділитися ідеями, вчаться керувати своїми емоціями, формують креативність, самостійність, відповідальність, а також навички вирішення проблем і критичного мислення, що важливо для їхнього подальшого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Журавко Т. Soft skills і критичне мислення дошкільників: навички у XXI столітті. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2021. № 45. С. 200–203.
2. Любива В., Куліш І., Конопля А. Особливості розвитку «soft skills»

дітей старшого дошкільного віку. *Педагогіка*. 2023. № 17. С. 315–318.

3. Сухар В. Л. Конструювання в закладах дошкільної освіти: молодший та середній вік. Харків: Ранок, 2018. 176 с.

ЗАКЛЮЧНЕ СЛОВО

ШАНОВНІ УЧАСНИКИ КОНФЕРЕНЦІЇ!

Дякуємо всім учасникам конференції «МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НАУКИ ХХІ СТОЛІТТЯ» за цікаві тези та актуальні теми, які привертають увагу сучасних молодих науковців та здобувачів! У ході конференції теми розподілилися за п'ятьма тематичними напрямками:

1. Соціально-економічні виклики сучасності.
2. Розвиток міжнародного співробітництва.
3. Розвиток соціальних комунікацій.
4. Філософсько-культурологічні аспекти інформаційної діяльності.
5. Розвиток наукової та інноваційної діяльності в освіті.

За результатами обговорень оргкомітет конференції визначив основні висновки та рекомендації.

1. Розглянуто соціально-економічні виклики, технології та стратегії розвитку в умовах трансформації.
2. Окреслено ключові сучасні тенденції міжнародного співробітництва, правові аспекти та медійні стратегії сучасного світу.
3. Охарактеризовано медіа та інформаційні виклики сучасності: глобальні тренди та локальні реалії.
4. Досліджено культурний та інформаційний вплив у сучасному суспільстві: ментальні ознаки та медійні феномени.
5. Проаналізовано сучасні підходи до підготовки фахівців і розвитку ключових навичок у соціальній сфері та освіті.

Загалом конференція була плідною та розкрила багато аспектів, що потребують ґрунтовних наукових спостережень. Молода наукова еліта продемонструвала активність та зацікавленість актуальними темами. **Оргкомітет вважає роботу конференції успішною у напрямку популяризації науки серед молоді та бажає успіхів молодим науковцям у подальших дослідженнях!**

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НАУКИ ХХІ СТОЛІТТЯ

IV Всеукраїнська науково-практична
Інтернет-конференція
молодих учених та студентів

м. Київ, Україна, 2 грудня 2024 р.

***Науковий редактор: Момот Н.М.
Технічний редактор: Васильєва О.В.
Оригінал-макет підготувала: Васильєва О.В.***

Університет економіки та права «КРОК»
Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру ДК № 613 від 25.09.2001 р.

Надруковано департаментом поліграфії
Університет економіки та права «КРОК»
місто Київ, вулиця Табірна, 30-32
тел.: (044) 455-69-80
e-mail: polygrafia.krok@gmail.com